VERZAMELING

VAN

Bepalingen, Strafreglementen, Wetten

EN

Verschillende andere Verordeningen

TEN DIENSTE VAN DEN

INDISCHEN MILITAIR.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-102

BISSCHOP, SAMARANG
1884.

Prijs 75 Cent.

53 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2010
Nomor in. : 731/PN-Museum/2010
BIB-ID : 8418860
ITEM-ID : 212116159
Asal
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-102.

VERZAMELING

VAN

Bepalingen, Strafreglementen, Wetten

EN

Verschillende andere Verordeningen

TEN DIENSTE VAN DEN

INDISCHEN MILITAIR.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

A. BISSCHOP, SAMARANG
1884.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
SAT. GENOOTSCHAP VAN KENW.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Voorwoord.

Het is een bekende waarheid dat de mindere militair over het algemeen al heel weinig rechtskennis bezit en zeer slecht op de hoogte is van Wetten en Bepalingen volgens welke over hem recht wordt gesproken.

Dat elke poging, die kan strekken in den bestaanden toestand verbetering te brengen, hoe gebrekkig zij ook wezen mag, van bevoegde zijde zoo niet op waardeering dan toch althans op welwillendheid mag rekenen, staat bij ons vast.

Met deze overtuiging hebben wij den moed gevonden deze uit officieele bronnen bijeen vergaarde verzameling van bepalingen te publiceeren, die volgens ons beste weten al datgeene bevat hetwelk de mindere militair zoo al noodig heeft te weten.

De inhoud bestaat in de eerste plaats uit de **Grondslagen der Krijgstucht**; hierop volgt dan het **Reglement van Krijgstucht**, waarbij dat op de 2e klasse van militaire discipline en op de strafdetachementen is gevoegd; dit laatste vooral omdat het zijn nut kan hebben den soldaat met de wijze van dienen bij zulke detachementen bekend te maken.

Een beknopt overzicht der **Policie-verordeningen** gaat, daar de gevallen niet zeldzaam zijn dat militairen zich aan

overtreding tegen deze verordeningen schuldig maken, een uittreksel uit het **Wetboek van Strafrecht** vooraf. Natuurlijker wijze moesten wij ons hierbij tot een gering gedeelte bepalen, evenwel kan, hopen wij, dit uittreksel toch nog goede diensten bewijzen. Maar al te dikwijls gebeurt het dat militairen zich tegen de burgerlijke wetten vergrijpen, zonder het ernstige van zulke overtredingen in te zien; staat de militair dan deswege voor eenen krijgsraad te recht, dan wordt hem alleen gevraagd of hem de krijgsartikelen zijn voorgelezen even als of daarin ook de artikelen van het wetboek van strafrecht waren opgenomen.

Daar de kennis van de **Verordeningen op de Spoorwegen** in de garnizoenen op Java den militair in vele gevallen dienstig kan zijn, hebben ook deze een plaats in de verzameling gevonden.

Daarop volgt een uittreksel uit het **Crimineel Wetboek** met laatste wijzigingen (A. O. 1883 No. 13 enz.) meer bekend onder den naam van krijgsartikelen; hoewel deze elke maand worden voorgelezen en in de meeste chambrees zijn opgehangen bleek ons bij ondervinding dat zelfs de bekendheid hiermede vaak nog zeer gebrekkig genoemd moet worden.

Het **Amfioen-Pachtreglement** mocht wegens de overtredingen in deze niet onaangeroerd blijven.

Den slot vormen de bepalingen omtrent het recht van reclame, de voorschriften omtrent het **huwelijk, geboorte, overlijden, verbintenissen** en den **uitersten wil.**

Ten slotte nog den wensch dat de lage prijs die het werkje onder een ieders bereik brengt moge bijdragen tot verwezenlijking van ons streven namelijk om door *vermeerdering van rechtskennis* bij den minderen militair, *misdrijven en overtredingen te voorkomen.*

De Schrijver.

Reglement

OP DEN

INWENDIGEN DIENST.

DE GRONDSLAGEN DER ONDERGESCHIKTHEID.

ART. 1. ZIJNE MAJESTEIT DE KONING begeert, dat bij alle corpsen eene trapsgewijze ondergeschiktheid worde onderhouden, welke, zonder iets van hare kracht te verliezen, zacht en vaderlijk zij, en, op rechtvaardigheid en standvastigheid gegrond, alle onderdrukking uitsluit, terwijl zij de ondergeschikten tot het waarnemen hunner plichten aanhoudt.

De KONING wil, dat de soldaten met zachtheid en menschlievendheid worden behandeld, dat hun nimmer onrecht worde aangedaan, dat zij in hunne meerderen, in alle opzichten, welwillende voorgangers vinden; dat de straffen, welke sommigen hunner mochten verdienen, overeenkomstig de wet worden toegepast, en dat de officieren hen leiden, besturen en beschermen met die zorg en belangstelling, welke zij verschuldigd zijn aan mannen, van wier dapperheid en gehoorzaamheid zij een gedeelte van hunnen roem te verwachten hebben.

ART. 2. De KONING beveelt, dat ieder militair, in alles wat het welzijn van den dienst en de openbare welvoegelijkheid betreft, gehoorzame en eerbied betoone aan zijne meerderen in rang.

ART. 3. Onafhankelijk van het bepaalde bij het vorige artikel, begeert de Koning, dat, wanneer eenige militairen van gelijken rang zich te samen bevinden ongeacht of zij al of niet tot hetzelfde corps of hetzelfde wapen behooren de jongere in rang of leeftijd aan den oudere, in alles wat de dienst en de goede orde betreft, dezelfde gehoorzaamheid bewijze, als of de laatste een hoogeren rang bekleedde.

ART. 4. 's KONINGS wil is, dat de meerdere in den mindere in rang eene lijdelijke gehoorzaamheid vinde, en dat al de gegeven bevelen letterlijk en onverwijld worden ten uitvoer gebracht.

Bij het voorschrijven van deze gehoorzaamheid vordert zijne MAJESTEIT echter, dat de orders overeenstemmen met de wet, of gegrond zijn op rede en billijkheid; en Hij verbiedt aan elken meerdere, van welken rang ook, zich immer eenige beleedigende uitdrukking tegen zijne ondergeschikten te veroorloven.

HET REGLEMENT VAN KRIJGSTUCHT.

Inleiding.

§ 1. De krijgstucht bestaat in de hoogst mogelijke orde, in de allerspoedigste uitvoering der gegevene bevelen, zonder de minste tegenspraak, en in de onvermijdelijke bestraffing der geringste nalatigheden of misslagen; zooals ook der personen, welke dezelve bedreven hebben, of hunnen plicht in het nakomen der voorschrevene orders verzuimen; terwijl eene volstrekte, lijdelijke gehoorzaamheid van den mindere aan den meerdere er de grondslag van is.

§ 2. Daar de godsdienst de bron is van alle geluk, deugd, waren moed en troost, moet ook in den krijgsstand een ieder zich tot betrachting derzelve en tot eene zedige levenswijze bevlijtigen; de godslasteringen, het vloeken en zweren moeten worden nagelaten; en zullen de meerderen hierin, en in al wat de handhaving der goede zeden kan bevorderen hunne minderen met een goed voorbeeld voorgaan, en alle buitensporigheden algemeen vermeden moeten worden.

§ 3. De beste eensgezindheid behoort ook in den landdienst plaats te hebben; alle partijschappen moeten vermeden worden, en rechtvaardigheid het richtsnoer van alle daden zijn; een ieder moet met genoegen en zonder morren zijn plicht doen, zich tot eigene en anderer verbetering, en tot voorkoming van elkanders misstappen bevlijtigen; de ongemakken geduldig verduren: elkander wederkeerig achting toedragen, en eenstemmig tot het welzijn en de eer van een ieder in het bijzonder en van het corps in het algemeen, en dus ook tot het wel betrachten van 's Landsdienst medewerken.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Ondergeschiktheid is de ziel van den militairen dienst, derhalve is elk militair, van wat rang en staat hij zij, gehouden, zijnen meerderen in rang, en ingeval van gelijken rang, zijnen meerderen in dienstjaren, alle eerbied en gehoorzaamheid te bewijzen.

Art. 2. Ook buiten den dienst zal een behoorlijke eerbied van den mindere tot den meerdere moeten worden in achtgenomen, doch de overtredingen tegen de krijgstucht zullen echter altijd als zwaarder worden beschouwd, wanneer zij in den dienst of onder de wapenen, dan wanneer zij buiten dezelve begaan zijn.

Art. 3. Elk militair is verplicht, in den dienst de orders, hem gegeven door dengenen, die boven hem gesteld is, terstond en zonder daartegen te redeneeren, te gehoorzamen en getrouwelijk te volbrengen; behoudens het recht, om, wanneer hij zich door die orders bezwaard vindt, daarna zijne klachten in te brengen.

Art. 4. Alle commandeerende Officieren der Corpsen zijn verantwoordelijk voor de onbehoorlijke conduites hunner onderhoorigen,

voor zooverre zij, door eene al te groote toegevendheid of onachtzaamheid daarvan als medeoorzaken kunnen worden gehouden.

ART. 5. Alle Officieren en onderofficieren zijn verplicht, om met de zoodanigen, welke zich in den drank mochten hebben te buiten gegaan, voorzichtig te handelen, zich met hen in geene woordenwisseling in te laten, veel min hen te slaan of te mishandelen, tot voorkoming van grootere misdrijven; maar zijn gehouden hen met goede woorden, of anders door dwangmiddelen, in een der wachten te brengen, wanneer dezelve nuchteren geworden zijnde, naar behooren kunnen worden gestraft en gecorrigeerd.

Ter voorkoming van misdrijven tegen de ondergeschiktheid, mag de meerdere in rang zich met een beschonken militair niet handtastelijk inlaten.

Moet die meerdere, in geval van weerspannigheid, zijne toevlucht tot dwangmiddelen nemen, dan roept hij daartoe den bijstand in van militairen van gelijken of minderen rang dan die van den weerspannige.

Door dronk bevangen militairen, die zich niet aan ongeregeldheden schuldig maken, laat men op hun bed uitslapen. Inmiddels wordt op hem, in het bijzonder door den Sergeant en den Korporaal van de week, een wakend oog gehouden, (artikel 143 reglement op den Inwendigen dienst der Inft.)

ART. 6. Alle officieren en onder-officieren (alsmede de korporaals) welke hunnen plicht in art. 5 omschreven, te buiten gaan, zullen worden gestraft naarmate van de omstandigheden.

ART. 7. Elk militair welke zich aan excessen of baldadigheden schuldig maakt, waardoor aan vreedzame burgers of ingezetenen in hunne personen of goederen eenig nadeel is toegebracht, zullen, behalve de straf, hun deswege op te leggen, gehouden zijn, te vergoeden de schade, door hen veroorzaakt, hetgeen hun, indien de benadeelde zulks mocht verkiezen, bij dragelijke paaien van hunne soldijen of traktementen zal worden afgehouden.

OVERTREDINGEN TEGEN DE KRIJGSTUCHT.

ART. 8. Aan overtredingen tegen de krijgstucht maken zich schuldig:

ART. 9. Al wie in hoogeren rang gesteld zijnde zich eenige feitelijkheden of hoonende uitdrukkingen tegen zijnen ondergeschikte veroorlooft, of ook eene onbehoorlijke correctie tegen denzelven uitoefent of doet uitoefenen.

ART. 10. Al wie uit losheid of onachtzaamheid, verzuimt uit te voeren, hetgeen, waartoe hij gecommandeerd is, of te volbrengen de orders, welke aan hem door iemand in hoogeren rang gesteld, gegeven zijn; ook dan zelfs, wanneer die order bestaat in het uitvoeren of doen uitvoeren van eene geordonneerde straf.

ART. 11. Al wie zich niet voegzaam onderwerpt aan het ondergaan van de geordonneerde straf of correctie.

ART. 12. Al wie geene genoegzame vigilantie betoont, om zich in cas van alarm onder de wapenen te begeven of uit onachtzaamheid verzuimt, de verschillende appellen, wachten, exercitiën, monsteringen of inspectiën waartoe hij gecommandeerd is.

ART. 13. Alle onderofficieren (ook korporaals) of soldaten welke zonder in dienst te zijn, of zonder speciale permissie, zich op straat bevinden, nadat de taptoe geslagen is.

Volgens het reglement op den inwendigen dienst mogen de bovenbedoelde militairen zich tot het uur van het derde of avond-appel buiten de kwartieren ophouden.

ART. 14. Al wie op de wacht of in de dienst beschonken wordt bevonden.

ART. 15. Alle schildwachten, welke in tijd van vrede niet op hunne posten, of daarop slapende of beschonken worden bevonden, wanneer namelijk daaruit geene schadelijke gevolgen zijn voortgevloeid; alsmede een schildwacht, welke aan zijn consigne niet heeft voldaan.

Zie art. 98 van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande

Art. 16. Al wie zijne meerderen oneerbiedig behandelt, kwalijk bejegent, tegen dezelve mort, zich onbetamelijke uitdrukkingen tegen hen veroorlooft, of zich met woorden of gebaren over hunne behandeling onvergenoegd betoont.

ART, 17. Al wie, in tijd van vrede boven zijn verlof uitblijft, doch binnen vier weken vrijwillig en zonder achterhaald te zijn, terugkomt of zich aangeeft.

ART. 18. Alle onderofficieren (ook korporaals) en soldaten, die in tijd van vrede voor de eerste maal gedeserteerd zijn, doch binnen vier weken vrijwillig en zonder achterhaald te zijn, terugkomen of zich aangeven.

Keeren de vermisten *binnen acht-en-twintig dagen* niet bij hun corps terug of werden zij niet opgevat, dan worden zij, evenals verlofgangers die *vier weken* boven hun verlof uitblijven, met den 29sten dag als deserteur afgevoerd (A. O. 1879 No. 20 art. 42).

De diensttijd van een wegens desertie veroordeeld militair voorafgegaan aan zijne weder indiensttreding, komt niet in aanmerking bij de regeling van het pensioen of gagement. (A. O. 1876 No. 33 art. 8).

Militairen, die langer dan één maand vermist zijn geweest, zullen den tijd van afwezigheid, boven de door hen aangegane verbindtenis moeten over dienen (A. O. 1879 No. 20 art. 48).

ART. 19. Al wie verkoopt, verpandt, ruineert of verwaarloost de kleine monteringstukken, of uit luiheid of onachtzaamheid verzuimt na te komen, hetgeen omtrent het uiterlijk voorkomen en zindelijkheid in kleeding en wapenen is geordonneerd.

Aan militairen, die zich aan goedverkoopen hebben schuldig gemaakt, mag slechts het hoog noodige op schuld worden verstrekt.

De Compagnies- en Detachements-Commandanten regelen zulks in verband met het al of niet verwijderd zijn van het tijdstip, waarop vernieuwing wordt uitgereikt, terwijl de betrokken Inspecteurs met betrekking tot de geringere hoeveelheid kleeding van goedverkoopers rekening zullen houden met de onderhavige bepalingen.

In geen geval behoeft meer op schuld te worden verstrekt dan:

aan Europeanen.

een kwartiermuts, een halsdas,
een tunique, twee hemden,
een pantalon, een paar schoenen,
een onderbroek.

aan Inlanders.

een kwartiermuts, een halsdas,
een tunique, een boeseroen,
een pantalon, een werkbroek.

(Circulaire D. v. O. II Afd. 1e Bureau No. 1 van 1 November 1879).

Militairen gestraft voor goedverkoopen mogen zich gedurende drie maanden na den dag, dat de straf is opgelegd, tusschen 10 en 4 uren niet buiten het Kampement begeven en zullen op de appels voor de geconsigneerden (art. 78 Inw. dienst) present moeten zijn (art. 71 Inw. dienst voor de Infanterie.)

Militairen die door weinig zorg of nalatigheid hunne wapening beschadigen, dienen streng gestraft en de kosten opgelegd worden der herstelling of der vergoeding van het bedorven voorwerp (A. O. 1879 No. 12 § 44. 2e alinea.)

Zware of ingevreten roest moet steeds voor rekening van den man, die bovendien streng behoort te worden gestraft, door den geweermaker worden weggenomen (§ 59 van het voorschrift betreffende de wapenen.)

De wapening en de lederwerken moeten worden onderhouden volgens de ter zake bestaande voorschriften.

Het ledergoed mag niet kunstmatig gerekt, noch met scherpe voorwerpen afgeschraapt of met kalkachtige zelfstandigheden geschuurd worden.

Tot het schoonmaken van het koperwerk mag van geen vette of sterk afnemende zelfstandigheden worden gebruik gemaakt.

Het lichaam moet steeds behoorlijk gereinigd zijn.

De manschappen verschoonen zich ter behoorlijker tijd en geven hun vuil linnengoed in de wasch of wasschen het zelf behoorlijk.

Van de bestaande modellen van kleeding mag niet afgeweken worden.

De van 's landswege verstrekte schoenen mogen niet glimmend gepoetst worden.

Het hoofdhaar wordt kort, doch de knevels en baarden mogen naar verkiezing worden gedragen, met daarbij de zindelijkheid en het goedvoorkomen nimmer uit het oog worden verloren.

(artikelen 151 t/m. 156. Inw. dienst voor de Infanterie.)

ART. 20. Al wie zich schuldig maakt aan kijverijen en vechterijen, hetzij met hunne kameraden onderling of met de burgers of

ingezetenen; of wie geringe excessen, baldadigheden of insolentiën pleegt op straat, of in burgerhuizen of drankwinkels, voor zooverre dezelve uit dronkenschap, brooddronkenheid of losbandigheid zijn geschied.

ART. 21. Al wie zich aan lichte strooperijen schuldig maakt.

Zich bij herhaling schuldig makende aan lichte strooperijen zal een militair naar den krijgsraad verwezen worden (art. 181. Crimineel wetboek.)

ART. 22. Alle onderofficieren of mindere militairen, die zich, zonder schriftelijke toestemming van den commandeerenden officier van het corps, in den huwelijken staat zullen hebben begeven.

In den hier bedoelden zin zijn de commandanten der subsistenten kaders geene corpscommandanten.

Niet gegageerde instructeurs bij de pradjoerits moeten voor een huwelijk de toestemming erlangen door den Afdeelings-Commandant.

Militairen, niet behoorende tot het wapen der Infanterie, hebben tot het aangaan van een huwelijk, die toestemming noodig van den Chef van het wapen of den dienst. (A. O. 1872 No. 62).

ART. 23. Al wie zonder daartoe bevoegd te zijn, aan de gearresteerden eenigen kost of drank brengt of bezorgt.

ART. 24. Al wie zich in den drank te buiten gaat of zich aan liederlijke conduites overgeeft.

A. O. 1871 No. 52.

1e. Elk chef is verplicht het overmatig gebruik en misbruik van sterken drank onder iederen vorm en in elken graad van dronkenschap, onder welke omstandigheden ook, bij elk militair, zonder onderscheid van graad, nimmer te verschoonen en steeds ten strengste te straffen.

2e. Elk meerdere is gehouden, van ieder geval van overmatig gebruik van sterken drank of dronkenschap, waarvan hij kennis draagt, aan de bevoegde autoriteit te rapporteeren

3e. De patrouilles zullen elk militair, die maar eenigzins blijk geeft van te veel sterken drank te hebben gebruikt, arresteeren.

4e. De Commandanten der hoofd-, politie- en andere wachten zijn gehouden alle militairen onmiddelijk te arresteeren, die de blijken dragen van in meerderen of minderen graad beschonken te zijn, en deswege te rapporteeren. Bij en door het bezoeken der wachten door de daartoe bevoegden, zal worden nagegaan, dat dit voorschrift streng wordt nageleefd.

5e. Elke overtreding tegen de krijgstucht, in eenigen graad van dronkenschap begaan, moet, als onder verzwarende omstandigheden gepleegd, ernstiger worden gestraft, dan anders het geval zou zijn geweest.

6e. Vervallen.

7e. Manschappen, die zich bij herhaling schuldig maken aan misbruik van sterken drank, moeten zonder verschooning in de 2e. klasse van militaire discipline geplaatst worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

8e Alsdan nog blijvende voortgaan met zich schuldig te maken aan misbruik van sterken drank, moeten naar het Strafdetachement te *Klatten* overgaan en zich daar niet beterende, worden voorgedragen om met een briefje van ontslag uit het leger weggezonden te worden.

9e. Soldaten, die zich nu en dan schuldig maken aan het overmatig gebruik van sterken drank, mogen niet tot eene hoogere klasse van ongegradueerde militairen worden aangesteld, en evenmin tot Korporaal worden bevorderd, hoe uitstekend zij zich overigens daarvoor ook zouden eigenen.

10e. Onder-Officieren en Korporaals, welke zich aan misbruik van sterken drank overgeven, zullen telkens zoo streng worden gestraft, dat zij bij geleidelijke opklimming binnen den kortst mogelijken tijd kunnen. worden gedegradeerd, op dat zij hunnen stand niet langer ontsieren.

11e. Aan militairen, welke nu en dan wegens lichte of zware dronkenschap gestraft worden, mogen, zoolang zij zich niet hebben gewend aan eene geregelde levenswijze, geene voorrechten of gunsten, van welken aard ook, worden geschonken, zoo zal aan deze militairen elk verlof om buiten gezetten tijd het kwartier te verlaten, de vergunning om in soldaten-kampongs te wonen enz. worden onthouden, en mogen zij in geenerlei bijzondere betrekking worden geplaatst.

12e. Militairen, wier strafregisters blijken dragen van voortdurend misbruik maken van sterken drank, worden niet toegelaten tot een re-engagement, doch zonder eenige verschooning uit het leger verwijderd.

13e. Wanneer uit een geneeskundig certificaat blijkt dat een militair door misbruik van sterken drank ongeschikt is geworden voor de actieve militaire dienst, mag een zoodanig persoon niet voor benting-, bureau- of hospitaal-dienst worden geschikt verklaard, doch zal hij zonder gagement of onderstand uit het leger kunnen worden verwijderd.

14e. Elk meerdere moet, behalve door eene strenge opvolging, zonder aanzien des persoons, van deze voorschriften, ook door een goed voorbeeld en door alle middelen van zedelijken aard, bij zijne minderen de neiging tot dronkenschap en het misbruik of veel gebruik van sterken drank ernstig bestrijden.

15e. Van elk meerdere, die vorenvermelde bepalingen niet of slechts lauw dan wel gebrekkig opvolgt of nakomt, zal aanteekening worden gehouden, om daarop te letten bij de beoordeeling of hij bevordering verdient en de geschiktheid bezit voor den graad, dien hij bekleedt.

ART. 25. Wanneer een zoodanige, als in art. 24 bedoeld wordt, na herhaalde vermaningen zich niet betert, zal hij door de commandeerenden officier met een briefje van ontslag mogen worden weggezonden, mits zich daaromtrent gedragende naar de bepaalde voorschriften en na-bekomene autorisatie van het Departement van Oorlog.

Deze bepaling wordt alleen toegepast op de ingelijfden bij de strafdetachementen en zal voorafgegaan worden door het maximum aantal rietslagen. (A. O. 1879 No. 20).

ART. 26. Hetzelfde zal plaats hebben ten aanzien van al zulke onderofficieren, dewelke zich aan grof spelen en het maken van onbehoorlijke verteringen schuldig maken.

In A. O. 1879 No. 20 worden de gevallen vermeld, waarin militairen met een briefje van ontslag uit het leger kunnen worden verwijderd. Het bepaalde in art. 26 zal dus wel nimmer worden toegepast.

ART. 27. Buiten en behalve de hiervoren opgenoemde overtredingen tegen de krijgstucht, behooren eindelijk nog hiertoe en moeten als zoodanig gestraft worden, de overtredingen tegen alle voorschriften en reglementen van politie en inwendige dienst, bereids gearresteerd of nog te arresteeren, en in het algemeen, schoon hier niet bij name genoemd alle zoodanige handelingen en gedragingen, welke met de instandhouding eener goede discipline en krijgstucht in den militairen dienst onbestaanbaar zijn.

A. O. 1870, No. 145. Al hetgeen bij de verschillende reglementen bepaald is omtrent sterke dranken is van toepassing op opium, zoodat hij strafschuldig is, die blijken draagt er van misbruik te hebben gemaakt dan wel in het kwartier of elders in dienst in het bezit wordt bevonden van dit heulsap.

A. O. 1862 No. 70. Overtredingen van eenvoudige politie verordeningen worden volgens het reglement van krijgstucht gestraft.

DE STRAFFEN.

De straffen zullen zijn de navolgende:

ART. 28. (Betrekkelijk officieren).

ART. 29. Voor onderofficieren en korporaals.

Degradatie.

Het cachot, of gat ten hoogste gedurende vier dagen, met of zonder verzwaring van te water en rijst.

De provoost, ten hoogste voor veertien dagen, hetzij op den gewonen kost, hetzij om den anderen dag te water en rijst.

De politiekamer, ten hoogste gedurende veertien dagen.

Het kamer arrest, ten hoogste voor drie weken.

Het kwartierarrest, ten hoogste gedurende eene maand.

Het stadsarrest, gedurende twee maanden.

ART. 30. Voor de militairen beneden den graad van korporaal:

Het cachot te water en rijst gedurende vier dagen.

Het cachot om den anderen dag te water en rijst en met gelijke tusschenpoozingen in de boeien gesloten voor acht dagen.

De provoost, ten hoogste gedurende veertien dagen, hetzij op den gewonen kost, of te water en rijst om den anderen dag, hetzij met of zonder sluiting in de boeien.

De politiekamer, ten hoogste gedurende drie weken.

Het kwartier arrest, ten hoogste gedurende één maand.

Het stadsarrest, ten hoogste gedurende twee maanden.

Het doen van strafexerceeren en werktoeren in de Chambrée en in het kwartier of in het garnizoen.

De degradatie bestaat in het terugbrengen van een gegradueerde tot den stand van soldaat.

Zij, die een hoogeren graad van ongegradueerde militairen bekleeden, kunnen eveneens gedegradeerd worden, door hen tot den laagsten graad van ongegradueerden te brengen (gewoon soldaat).

Vier dagen cachot te water en rijst is een zwaarder straf dan acht dagen cachot om den anderen dag te water en rijst en gesloten (A. O. 1874, No. 51 §. 2).

Aan Europeanen, Afrikanen en Amboneezen met water en rijst gestraft, wordt brood en rijst verstrekt en in garnizoenen alwaar voor het brood de indemniteit wordt uitbetaald, alleen rijst in voldoende hoeveelheid (A. O. 1870 No. 158).

Met provoost of Cachot gestrafte militairen zullen behalve de verhoogde soldij of andere bijzondere inkomsten, van hunne gewone soldijen slechts een zakgeld genieten overeenkomstig het bepaalde in art. 115 en 125 van het reglement op den inwendigen dienst der Infanterie.

De met provoost of cachot gestraften zullen zooveel mogelijk ieder afzonderlijk opgesloten worden. Onder-Officieren en Korporaals genieten daarbij hunne gewone nachtligging en mogen de exercitie-reglementen en dienstvoorschriften in de strafkamers medenemen. Aan minderen is zulks verboden en mogen zij ook geen stroozak of legmatje hebben.

Wanneer arrestanten op water en rijst met die op gewone voeding zich in dezelfde strafkamer bevinden, zullen zij op het etensuur zoo mogelijk van elkander gescheiden worden.

De met water en rijst en sluiting gestrafte militairen zullen in de maanden Februari, Maart, Mei, Augustus, November en December op de evene dagen water en rijst ontvangen en op de onevene dagen warm eten bekomen en gesloten worden; in de overige maanden wordt omgekeerd gehandeld.

Het Kromsluiten is verboden (A. O. 1883. No. 13. B. art. 1.)

De provoost- of cachotstraf bestaat in de voortdurende opsluiting in een strafkamer gedurende een bepaalden tijd en ontheft den gestrafte van alle diensten.

De straf van politiekamer bestaat in eene opsluiting in eene strafkamer voor den bepaalden tijd en gedurende de uren dat de gestrafte geen dienst te verrichten heeft.

Hij zal tijdig uit de strafkamer gehaald worden om naar behooren in den bevolen dienst te kunnen verschijnen en daarna den noodigen tijd worden gelaten om zijne kleeding en wapens weder in orde te brengen.

Onder-Officieren met opsluiting gestraft zullen zich daartoe bij den Kommandant der wacht, waartoe de strafkamers behooren, melden. De Sergeant-Majoor zorgt dat zulks in tijds door zijne onderhebbende onder-Officieren wordt nagekomen; gelijke zorg heeft de Adjudant-onder Officier ten aanzien der Sergeant-Majoors.

De Korporaals worden door den Sergeant van de week en de manschappen door den Korporaal van de week in en uit de arrestkamers gebracht.

De straf van politiekamer en andere lichtere straffen ontheft den gestrafte van geene dienstverrichting.

Een met Kamerarrest gestrafte moet zich, geen dienst daarbuiten te verrichten hebbende, steeds in zijne kamer ophouden gedurende den bepaalden tijd.

De straf van Kwartierarrest bestaat in een gedwongen verblijf in het Kwartier gedurende der bepaalden tijd.

De straf van Stadsarrest bestaat in het verstoken zijn van permissie om het garnizoen tijdelijk te verlaten. Zij wordt nimmer toegepast.

Het strafexerceeren en de werktoeren worden ondergaan op de uren door den Commandeerenden officier bepaald en waarop de overige manschappen (behalve die der in de 2e. klasse van militaire discipline geplaatsten) zulks niet hebben te verrichten.

ART. 31. Zoodanige soldaten en met hen gelijkgestelden die door herhaalde overtredingen, ongehoorzaamheid of liederlijkheid blijken zullen onvatbaar te zijn voor het geval van eer zullen door den Commandeerenden officier van het corps, op voordracht van den Commandeerenden officier der Compagnie, in eene afzonderlijke of tweede klasse worden geplaatst totdat zij voldoende beterschap zullen hebben gegeven. En zal, zoowel hunne plaatsing in die afzonderlijke klasse, als hun ontslag uit dezelve, bij het batalion op de order bekend worden gemaakt.

A. O. 1877 no. 10 en 1881 no. 55.

REGLEMENT OP DE 2e. KLASSE VAN MILITAIRE DISCIPLINE.

ART. 1. De plaatsing van militairen in de 2e. klasse van militaire discipline geschiedt krachtens art. 31 van het reglement van krijgstucht of artikel 14 van het kon. besluit 13 October 1882 No. 26 en wordt verder ten uitvoer gelegd op de hieronder aangegeven wijze; met dien verstande dat art. 13 t/m 17 niet van toepassing is op militairen bij vonnis v/d krijgsraad in den strafcursus geplaatst.

ART. 2. De man die tijdens zijn loopend verband voor de eerste maal in de 2e. klasse van discipline wordt geplaatst, moet daarin 4 maanden blijven, voor de tweede maal 6 maanden, voor de derde maal 9 en voor de volgende keeren 12 maanden, ongerekend nog den tijd, gedurende welken hij, hetzij door verpleging in het hospitaal, dan wel uit hoofde van andere oorzaken, aan den dienst onttrokken is geweest, waarvan nauwkeurige aanteekening in het strafregister wordt gehouden; hij, die in den strafcursus werd geplaatst ingevolge veroordeeling door den militairen rechter, moet daar in blijven gedurende den in het vonnis vastgestelden termijn.

ART. 3. De tijd, die in de 2e. klasse van militaire discipline wordt doorgebracht, telt niet in mindering van de aangegane dienstverbindtenis (overdienen.)

ART. 4. Gedurende den tijd in dezen strafcursus doorgebracht mag geene eere- of onderscheidingsteeken gedragen worden, blij-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

vende die voorwerpen onder berusting van den Compagnies- of detachements-Commandant.

ART. 5. Aan de manschappen in de 2e klasse van militaire discipline wordt slechts het halve bedrag der deeling uit de menage betaald.

De wederhelft zoomede alle andere inkomsten, zooals riddersoldij, de meerdere soldij als tamboer, hoornblaser of trompetter, rappel van soldij bij vrijspraak enz. wordt ingehouden tot aanzuivering van de schulden aan den Lande en wanneer zij geene schulden aan den lande hebben gestort in het spaarfonds. De op deze wijze bespaarde gelden worden alleen teruggegeven bij het verlaten van den militairen dienst of nog in dienst zijnde, dan evenwel eerst na bekomen machtiging van den Commandant van het leger op voordracht van den Corpscommandant en bij geheel verbeterd gedrag. Van deze laatste wijze van teruggave wordt aanteekening gehouden in het strafregister.

De verhoogde soldij en het daggeld voor den arbeid aan geniewerken blijven geheel ten voordeele van den lande, terwijl aan deze militairen ook geene chevrons en distinctieve teekenen worden verstrekt of de geldswaarde daarvoor uitgekeerd.

ART. 6. De halssnoeren en schouderpassanten der in de 2e klasse van discipline geplaatste militairen worden in het compagnies-magazijn bewaard.

ART. 7. Als kenteeken der plaatsing in de 2e klasse van discipline, dragen de daarmee gestrafte militairen, midden op de voorzijde van de kwartiermuts, eene voor hunne rekening van witte stof vervaardigde 2, vier centimeters hoog, terwijl de Knoopen van kapot, tunique en kwartiermuts worden overtrokken met dezelfde stof, waaruit deze kleedingstukken zijn vervaardigd.

ART. 8. De manschappen der 2e klasse hebben steeds Kwartierarrest en doen extra-corvéën en exercitiën.

De Commandant der kazern-wacht overtuigt zich van hunne aanwezigheid door het houden van geconsigneerde appels op onbepaalde tijdstippen, waartoe een nominatieve staat van al deze militairen in de wachtkamer moet zijn.

De Adjudant onder-officier der week surveilleert dezen dienst.

ART. 9. De manschappen der 2e klasse betrekken in den regel geene andere dan Kazerne- en Kampementwachten.

Zij verrichten geene werkzaamheden in de artillerie-magazijnen of laboratoria, voor zooveel daaraan geldelijke voordeelen verbonden zijn en nemen buiten het Kwartier alleen aan die corvéën deel, waaraan min of meer zware arbeid verbonden is (bijv. werkzaamheden op het schietterrein) en welke onder goed toezicht plaats hebben.

Zij deelen in geen der voorrechten of gunsten van de gewone klasse van militairen.

ART. 10. Bij alle appels treden zij aan op zes passen afstand

van den linkervleugel der Compagnie; zij wonen geene parades of wapenschouwingen bij.

ART. 11. In het stamboek wordt melding gemaakt van de plaatsing in — en het ontslag uit de 2e klasse van militaire discipline.

ART. 12. De met cachot of provoost gestrafte militairen der 2e klasse moeten, zoo het slechts eenigszins mogelijk is, van de gewone gestraften afgescheiden en bovendien nog zooveel mogelijk elk afzonderlijk opgesloten worden.

ART. 13. Wanneer de man tijdens de eerste 3. 4, 6 of 8 maanden, naarmate hij gedurende zijn loopend verband voor de 1e, 2e, 3e. of volgende malen in de 2e klasse is geplaatst, geen provoost of Cachot straf is opgelegd, wordt het nog aan den bij art. 2 vastgestelden straftijd ontbrekende tijdvak van 1, 2, 3 of 4 maanden als proeftijd beschouwd.

Wordt hij echter met provoost of Cachot gestraft, dan moet hij, na het geheel ondergaan dier straf, den geheelen strafcursus op nieuw doorloopen.

Gedurende den proeftijd kleedt hij zich weer als de gewone klasse van militairen en is niet meer geconsigneerd; hij geniet de volle deeling uit de menage, doet weder alle wachten en werkzaamheden buiten het kwartier en verricht geene extra-corvéën en exercitien meer.

Hij ontvangt echter nog geene ridder of verhoogde soldij, geene daggelden voor den arbeid aan geniewerken en geene chevrons of distinctieve teekenen of de vergoeding daarvoor, terwijl hij mede nog verstoken blijft van de overige voorrechten en gunsten der gewone klasse van militairen, alsmede van de eere- en onderscheidingsteekenen.

Van den overgang in den proeftijd wordt nauwkeurig aanteekening gehouden in het strafregister.

ART. 14. Wordt hij gedurende den proeftijd niet meer met provoost of cachot gestraft voor zulke overtredingen, als aanleiding gaven tot zijne plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, dan wordt hij daaruit ontslagen en met zijne herstelling in de gewone klasse van militairen geniet hij weder al het hem nog onthoudene.

ART. 15. Ondergaat hij gedurende den proeftijd een straf om reden, als boven bedoeld, dan zal hij na het ondergaan dier straf wederom voor twee maanden in de 2e klasse geplaatst worden, na ommekomst waarvan hij wederom in den proeftijd zal komen. Maakt hij zich echter gedurende zijne terugplaatsing weder zoodanig strafschuldig aan eene overtreding als in art. 14. bedoeld, dat hem daarvoor eene provoost- of cachotstraf wordt opgelegd, dan moet hij, na het ondergaan dezer straf, den geheelen strafcursus, op de wijze als is aangegeven in art. 13. op nieuw doorloopen.

Van de terugplaatsing uit den proeftijd in den strengeren strafcursus wordt in de strafregisters melding gemaakt.

ART. 16 Manschappen in de 2e klasse, die te velde een schitterend, dan wel een daad van grooten moed verrichten, kunnen, ter belooning dadelijk uit die klasse worden ontslagen.

Gouvernements besluit dd. 13 Juni 1832 No. 1.

Manschappen met de medaille voor tronwe dienst versierd, mogen in de 2e klasse van militaire discipline niet geplaatst worden, dan na ten minste drie maal in den loop van een jaar cachot- of provoststraf te hebben ondergaan. Deze bepaling is echter slechts van toepassing voor eene plaatsing *voor de eerste maal* in' den loop van een engagement of reëngagement.

A. O. 1871 No. 18. en 1872 No. 139.

De Geniesoldaten der 1e. klasse, de schrijvers en de hulpteekenaars der genie, de werklieden 1e en 2e klasse, welke aan de geniesoldaten, 1e klasse zijn gelijk gesteld, kunnen niet dadelijk in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst worden, maar dienen aanvankelijk gedegradeerd te worden tot geniesoldaat 2e klasse en werklieden 3e klasse, om later bij volharding in hun wangedrag, overbracht te worden in de 2e klasse van militaire discipline, dan wel, wat de schrijvers en teekenaars betreft te worden teruggeplaatst bij het wapen, waarvan zij herkomstig zijn.

De in de 2e klasse van militaire discipline geplaatste werklieden der genie, genieten geen werkgeld, en voor zooverre zij zich op Java bevinden zullen zij overgaan bij het corps genietroepen en indien zij zich op de buitenbezittingen bevinden bij een der infanterie corpsen van het commandement.

Bij ontslag keeren laatstbedoelden in hunne vorige positie bij hun wapen terug.

A. O. 1875 No. 80, bijl. A art. 60.

De artillerie-werklieden kunnen niet in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst worden.

Is hun gedrag van dien aard, dat zij weldra voor eene plaatsing in die klasse in aanmerking zouden moeten komen, dan worden zij van de compagnie verwijderd.

A. O. 1871 No. 99.

Volgens het bepaalde in deze en bovengenoemde orders kunnen zij, die een hoogeren graad van ongegradueerde militairen bekleeden niet dadelijk in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst worden, doch dienen zij eerst te worden teruggebracht tot den stand van gewoon soldaat, om daarna, bij volharding in hun wangedrag daarin geplaatst te worden.

A. O. 1874 No. 58 en 1877 No. 10.

REGLEMENT VOOR DE STRAFDETACHEMENTEN.

ART. 1. Militairen krachtens art. 31 van het reglement van krijgstucht in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst, die na herhaalde bestraffingen zoo onhandelbaar zijn, dat hunne verwijdering van het corps noodig is worden bij een strafdetachement ingelijfd.

ART. 4. De bij de strafdetachementen ingelijfde manschappen worden allen, zonder onderscheid van wapen, als fuselier aangemerkt en gaan als zoodanig daarbij definitief over.

ART. 5. Zij zijn gekleed als de manschappen die zich in de 2e klasse van militaire discipline bevinden, met uitzondering dat de 2 op de kwartiermuts van roode stof is vervaardigd.

ART. 6. De manschappen, onverschillig van welk wapen afkomstig worden gesteld op infanterie-soldij en indemniteiten.

ART. 7. Aan de ingelijfden wordt in de vijf dagen uitbetaald: aan een Europeaan 15 en aan een inlander 10 centen.

ART. 8 en 9. Na aftrek van de vertering in de menage en de uitkeering in art. 7 bedoeld, worden de overige gelden gebezigd tot het formeeren van een fonds, waaruit de gratificatien aan het kader van het detachement en de tot het bewakings-detachement behoorende manschappen worden betaald, zoomede alle zoodanige andere uitgaven als de commandant van het leger noodig acht.

ART. 11. Door de manschappen worden de posten bezet, die de localiteit en de veiligheid der plaats noodzakelijk maken. — De ingelijfden behoeven geen drie wachtvrije nachten te hebben en worden bovendien alle corvéen door hen verricht.

ART. 12 De ingelijfden zijn voortdurend geconsigneerd. Slechts aan enkele goed oppassenden wordt het vergund om op bepaalde tijden uit te gaan.

ART. 13. De uren voor het eten zijn:
's morgens ten 10 uur en 's namiddags ten $3^1/_2$ uur.

ART. 14. De dagelijksche bezigheden worden verdeeld als volgt:
's morgens ten 5 uur alles in corvée;
van 7—9 uur exerceeren in marschtenue;
ten $9^3/_4$ uur ongewapend appel;
's middags ten 12 uur gewapend appel en inspectie.
's namiddags ten 2 en ten $3^1/_2$ uur ongewapend appel; van 4—6 uur exerceeren in marschtenue; ten 8 ure 's avonds taptoe.

Bij slecht weer wordt binnen 's kamers geëxerceerd, dan wel gedurende dien zelfden tijd theorie over een der reglementen gehouden.

Des Zondags wordt er niet geëxerceerd doch eene strenge inspectie gehouden over de kleeding, het linnengoed, schoeisel, de wapening, de kaserne-fournituren en wijders alle 2 uren ongewapende appels gehouden.

ART. 15. De strafcursus wordt in 2 Categoriën verdeeld.

ART. 16. nieuwingelijfden behooren tot de 2e categorie en worden slechts met cachot en slagen gestraft.

ART. 17. Zij die zich gedurende drie achtereenvolgende maanden voorbeeldig gedragen, wordt in de vierde maand toegestaan om nu en dan een uur daags uittegaan en maken zij hiervan geen misbruik, zoo wordt de meerdere vrijheid hun gegeven langzamerhand gedurende twee maanden nog vergroot.

Hebben zij zich ook gedurende dien termijn goed gedragen dan worden zij in de 1e categorie geplaatst.

ART. 18. Hij, die gedurende een jaar bij het strafdetachement is ingelijfd geweest en zich gedurende zes maanden in de 1e categorie goed heeft gedragen, blijft nog gedurende drie maanden op proeftijd onder genot der gewone uitkeering uit de menage.

Gedurende den proeftijd legt hij het bij art. 5 bedoelde teeken af en worden de knoopen van hun overtrek ontdaan.

Bij slecht gedrag in de 1e categorie of in den proeftijd wordt de schuldige onmiddelijk in de 2e categorie terug geplaatst.

Hij, die na 15 maanden verblijf bij het strafdetachement onverbeterlijk blijkt te zijn, wordt tot verwijdering uit het leger voorgedragen.

A. O. 1848 No. 4 § 17.

A. O. 1873 No. 133; 1880 No. 59.

De straf van rietslagen mag tot een maximum van 20 slagen worden toegepast, ook op ingelijfden, welke zich in opvolging van wettelijke bepalingen elders dan op de standplaatsen der strafdetachementen bevinden, en nog niet als veroordeelden in een huis van arrest of detentie zijn opgenomen.

Bij het plegen van eenig Militair of Burgerlijk delict gedurende de uitvoering van de straf van rietslagen, zal niettemin met die uitvoering worden voortgegaan.

ART. 32. De straf van rietslagen wordt binnen 's kamers of in de kazernen, of voor de Compagnie bij het appel en nimmer voor het front van het Corps of van de parade, op de volgende wijze uitgeoefend:

De veroordeelde ligt met de broek gekleed en met de beenen bij elkaar gebonden op een bos stroo of op een ander veerkrachtig lichaam. De slagen worden op de billen gegeven, regelmatig op elkander volgende, zonder tusschenpoozingen. Deze straf wordt immer opgevolgd door 24 uren, zooveel mogelijk eenzame opsluiting (A. O. 1874 No. 58).

ART. 33. De straf van slagen met het wegzenden met een briefje van ontslag (bij strafdetachementen) bestaat in het doen geven van 20 rietslagen voor de compagnie en het aldaar doen voorlezen en ter handstellen van een briefje van ontslag.

Door de tockenning van een briefje van ontslag wordt het recht verloren alle eere en onderscheidingsteekenen in Nederlandsche- of Nederlandsch-Indische dienst bij het Leger verworven, te dragen, en om ooit weder bij het leger te dienen.

ART. 36. De cachot- of provooststraf wordt opgelegd door den Compagnies-Commandant na bekomen autorisatie van den Corpscommandant, door deze laatste, door den Garnizoens-commandant en hoogere Chefs.

ART. 37. Evenzoo alle overige straffen in art. 29 en 30 genoemd doch zonder de autorisatie als boven bedoeld.

ART. 38. Het eenvoudige (voorloopig) arrest kan door ieder van hoogeren rang aan zijnen mindere worden geordonneerd; maar de oplegging der straffen, welke daarvan het gevolg kan zijn, zal alleen staan aan zoodanige superieuren als bij de onderscheidene artikelen van dit reglement is bepaald.

Elk meerdere is verplicht van dit recht (het arrest aanzeggen) gebruik te maken, zoodra hem bekend is, of bij hem op waarschijnlijke gronden vermoed wordt, dat de mindere in rang zich aan eene aanmerkelijke fout of eenige misdaad heeft schuldig gemaakt (art. 5 van de rechtspleging bij de landmacht).

ART. 39. De degradatie van de onderofficieren, of die met dezelve gelijk staan kan alleen door den commandeerende officier van het corps bepaald worden.

ART. 43. Wanneer een corps in verscheidene garnizoenen of detachementen verdeeld is, zullen de officieren die in de verschillende gedeelten daarvan commandeeren, over de geheele uitgestrektheid van hun detachement hetzelfde recht uitoefenen als een Corpscommandant, met uitzondering van de straf van degradatie.

A. O. 1878 No. 41,

1e. Bij detachementen welke door een Adjudant-onderofficier worden gecommandeerd en tot de bezetting behooren van garnizoenen of posten, waar een officier militaire Commandant is, zal de straf van plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline door *dezen* en *niet* door den detachements-commandant worden opgelegd.

2e. Bij detachementen, welke door een onderofficier, beneden den graad van Adjudant-onderofficier, worden gecommandeerd en tot de bezetting behooren van garnizoen of posten, door een officier gecommandeerd, zullen alle straffen door genoemden officier en *niet* door den detachements-commandant worden opgelegd.

3e. In garnizoen, waar een onderofficier met het militair commando is belast, hebben deze en de detachements-commandanten, wat het opleggen van straffen aangaat, dezelfde bevoegdheid als een officier, met uitzondering nochtans van de straf tot plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, welke moet worden aangevraagd aan- en opgelegd door den commandeerenden officier van de compagnie of het corps, waartoe het detachement behoort.

ART. 45. De strafkamers zullen in het kwartier of de kazernen worden opgericht, en die voor onderofficieren van die der soldaten afgescheiden zijn.

ART. 53. Daar bij dit reglement geene bepaalde straf of correctie tegen elke bijzondere is vastgesteld, maar alleen de onderscheidene soorten dier straffen en correctiën en de personen, door welke zij naar hunne verschillende rangen kunnen worden opgelegd, zijn voorgeschreven, zoo zal elk meerdere, aan wien de bevoegdheid is toegekend. zorgvuldig toezien, dat hij, bij het ordonneeren van dezelve, rechtvaardigheid en billijkheid, zoowel als gestrengheid en gematigdheid, in acht neme, en den tijd, plaats, trap en wijze van derzelver uitoefening bepale, naarmate der verzwarende of verlichtende omstandigheden, welke met de daad zelve zijn gepaard geweest.

ART 54. Men zal in het opleggen der straffen vooral ook onderscheid maken tusschen diegene der ondergeschikten, welke zelden misslagen begaan, en die, welke zich dikwijls daaraan schuldig maken.

A. O. 1859 No. 33 en 1871 No. 99.

Men zal bij het bepalen van eenige straf in het oog houden: het doorgaand gedrag van den strafschuldige: den graad, dien hij bekleedt of wel zijn positie als oudsoldaat, rekruut enz.; den aard der overtreding en of het een herhaling van reeds vroeger bestrafte misdrijven betreft.

UITTREKSEL UIT DE ALGEMEENE POLITIESTRAF-REGLEMENTEN VOOR DE EUROPEANEN EN INLANDERS IN NED. INDIE.

DE POLITIESTRAFFEN ZIJN:

a. Voor Europeanen.

1e. Gevangenis van een tot zes en bij herhaling binnen het jaar tot acht dagen.

2e. Geldboete van een tot zestig en bij herhaling binnen het jaar tot ƒ 100.

3e. Verbeurdverklaring van zekere aangehouden goederen als bijkomende straf.

b, Voor Inlanders.

1e. Gevangenis van een tot zes en bij herhaling binnen het jaar tot acht dagen.

2e. Tenarbeidstelling voor de kost zonder loon van een tot twintig bij herhaling binnen het jaar voor dertig dagen.

3e. Geldboeten van een tot zestig en bij herhaling binnen het jaar tot honderd gulden.

4e. Als bijkomende straf verbeurdverklaring van zekere aangehouden goederen.

Met geldboete van een tot vijftien gulden wordt gestraft:

Die verzuimt binnen 24 uren aan den wijkmeester of kapala-kampong aangifte te doen van zijn vertrek uit of aankomst in eene buurt, alsmede van die van vreemde personen, welke bij hem vernachten (no. 1, 2 en 3).

Die de vrije passage op openbare wegen of in vaarten en rivieren belemmert (no. 4 en 5).

Die zonder toestemming van het Bestuur vuurwerk afsteekt of zonder noodzaak vuurwapens afschiet (no. 6.)

Die de hem als werkman toevertrouwde goederen of gereedschappen niet bezorgt of terug geeft (no. 7).

Gehuwde inl. vrouwen, die zich met andere mannen ophouden, dan wel des nachts buiten de echtelijke woning vertoeven en inlanders, die een andermans vrouw bij zich ontvangen of huisvesting verleenen (no. 8 en 9 J. P. R.)

Die uit onvoorzichtigheid iemand met harde voorwerpen of vuilnis werpt (no. 8 E en no. 10 J. P. R).

Die vuilnis, puin of afval op andermans erven dan wel op openbare wegen enz. in putten of rivieren werpt (no. 9 E en no. 11 J. P. R).

Die zonder geleide vee op andermans erven of op den openbaren weg laat loopen (no. 10 E en no. 12. J. P. R.)

Die zonder daartoe gerechtigd te zijn, op gesloten erven of bebouwden grond van anderen komt (no. 11 E en no. 13 J. P. R.)

Die zich schuldig maakt aan mishandeling van dieren (no. 13 E en no. 15 J. P. R.)

In de gevallen no. 6, 7 en 9 E en no. 6, 7, 8, 9 en 11 J. P. R. kan aan de Europeanen instede van geldboete een tot twee en aan de inlanders een tot zes dagen gevangenis opgelegd worden.

Met geldboete van zestien tot vijf en twintig gulden worden gestraft.

Die door het bevoegd gezag uitgenoodigd hulp weigert bij rampen, rooverij, moord, diefstal enz. (no. 1.)

Die bij feesten optochten enz. de bevelen der politie niet opvolgt (no. 2.)

Die zonder toestemming van het bestuur buskruit of vuurwerken vervaardigt of in 't bezit van ontplofbare zelfstandigheden gevonden wordt (no. 3, 4 en 5.)

Die zich behalve bij optochten of maskerades vermomd in 't openbaar vertoont (no. 6.)

Die zonder toestemming van het bestuur vertooningen, spellen of optochten houdt (no. 7.)

Die door rumoer de uitoefening van godsdiensten of terechtzittingen stoort (no. 8.)

Die zonder toestemming van het bestuur hazardspellen of hanen- en krekelgevechten enz. houdt, dan wel daaraan deelneemt (no. 9 en 10.)

Die zijne ledigstaande gebouwen, vaartuigen of eigendommen niet bewaakt (no. 11.)

Die zonder toestemming van het bestuur sterken drank in 't klein verkoopt (no. 12.)

Die rechtstreeks of door tusschenpersonen drank verkoopt aan militairen of reeds beschonken personen. (13 en 14.)

Die kwaadaardige honden of wilde dieren laat losloopen, of laatst genoemde zonder voorkennis en met eene sluiting ten genoege van het bestuur er op na houdt (no. 15 en 16.)

Die bedorven of vervalschte eetwaren en dranken alsmede onzedelijke drukwerken enz. te koop stelt of verkoopt (no. 17 en 18.)

Die zich schuldig maakt aan achteloosheid met kinderen en krankzinnigen (no. 19.)

Die zich, zonder daartoe gerechtigd te zijn, op een andermans met rijpe vruchten of graan bezetten grond begeeft of daar zijn vee laat losloopen (no. 20 en 21.)

Die zonder wettige reden dan wel vergunning van den eigenaar een andermans huis, vaartuig of bezitting binnen treedt (no. 22.)

Die aan de bevoegde overheid den toegang tot zijn huis, vaartuig of bezitting weigert (no 23.)

Die des nachts andermans goederen zonder geleidebrief vervoert (no. 25.)

Die zonder vergunning van het bestuur voetangels, vallen en dergelijke ook voor menschen gevaarlijke voorwerpen plaatst (no. 26.)

In de gevallen 1, 3. 4, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 22 en 23 kan in stede der geldboete aan de Europeanen gevangenisstraf van drie of vier dagen en aan de inlanders de straf van zeven tot twaalf dagen ten arbeidstelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon worden opgelegd.

Met geldboete van zes en twintig tot zestig gulden worden gestraft.

Die zonder schriftelijke vergunning van het bestuur personen tot het houden eener vergadering bijeenroept (no. 1.)

Die deelneemt aan niet door het bestuur toegestane vergaderingen van staatkundigen aard (no. 2.) hiertoe worden voor de inlanders ook gerekend gezamenlijke optochten naar hoofden van 't bestuur enz.

Die bij zulk een vergadering of zamenscholing tegenwoordig, niet voldoet aan het bevel van het wettig gezag om uiteen te gaan (no. 3.)

Die nalatig is in de aangifte van aanslag tegen iemands leven of eigendom (no. 4.)

Die beleedigend of nachtelijk burengerucht maakt (no. 5.)

Die zonder verlof van den eigenaar in diens bezittingen overnacht (no. 6.)

Die een ander met vuil of steenen werpt (no. 7.)

Die honden of andere dieren aanhitst op menschen of beesten (no. 8.)

Die opzettelijk een anders eigendom beschadigt, dan wel die beschadiging, door nalatigheid in herstellingen, het nemen van voorzorgen enz. veroorzaakt (no. 9, 10 en 12.)

Die door krankzinnigen met wier bewaking hij belast was, andermans eigendom laat beschadigen (no. 10.)

Die door onvoorzichtig hanteeren van wapens eens anders eigendom beschadigt (no. 11.)

Die zijn bedrijf maakt van waarzeggen enz en djimaten amuletten verkoopt (no. 13 en 14.)

In de gevallen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13 en 14 kan instede der geldboete aan de Europeanen vijf of zes dagen gevangenisstraf en aan de Inlanders ten arbeidstelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon van dertien tot twintig dagen worden opgelegd.

Geldboeten moeten voldaan worden acht dagen na de veroordeeling of de aanmaning; zij komen ten voordeele van den lande.

Bij de gevangenisstraf rekent elke dag 24 uren.

Verbeurdverklaarde goederen komen ten voordeele van den lande.

Toelichting op artikel 4, no 13 en 14.

Met sterken drank word ten deze gelijkgesteld alle gegiste palmwijn als: toewak, saguweer, soeri of andere onder welken naam ook (staatsblad 1881 no. 97.)

VAN DE HUISZOEKING.

(*Staatsbladen* 1865 no. 84, 1874 no. 201 en 1876 no. 136 en 262).

De hoofden van het gewestelijk bestuur en plaatselijk bestuur, de assistent-resident voor de politie, de Europeesche ambtenaren van het openbaar ministerie en buiten Java en Madoera ook personen, welke daartoe schriftelijk door het hoofd van gewestelijk bestuur worden bevoegd verklaard, zijn bevoegd de winkels, magazijnen en dergelijke plaatsen, de vaartuigen, de woningen en onderhoorigheden te onderzoeken van hen, die verdacht worden in strijd met de wettelijke bepalingen te handelen. In zake opium-overtredingen hebben ook die bevoegdheid: de controleurs van het binnenlandsch bestuur en de ambtenaren voor den tegengang van den opiumsluikhandel.

Buiten dringende noodzakelijkheid mag het onderzoek niet plaats hebben vóór zonsopgang en na zonsondergang.

Weigering tot toegang tot de bovengemelde plaatsen wordt gestraft met hoogstens *f* 100 boete, onverminderd de straffen van feitelijke weerspannigheid.

A. O. 1862 no. 70.

Militairen, welke zich schuldig maken aan overtredingen van algemeene verordeningen met geldboeten bedreigd (eenvoudige politieovertredingen daaronder niet begrepen) moeten worden overgewezen naar den krijgsraad of c. q. naar den burgerrechter.

WETBOEK VAN STRAFRECHT VOOR EUROPEANEN EN MET HEN GELIJKGESTELDEN.

A. O. 1883. no. 13.

In Nederlandsch Indië zijn de bepalingen van het gemeene strafrecht toepasselijk op alle aan de militaire jurisdictie onderworpen personen, die zich aan gemeene misdrijven schuldig maken, behoudens de uitzonderingen bij algemeene verordening vastgesteld.

Wanneer bij de militaire verordeningen tegen een feit eene der straffen van het gemeene recht is bedreigd, worden ten opzichte van die straf insgelijks en onder gelijk voorbehoud de bepalingen van het gemeene recht gevolgd.

DE STRAFFEN.

ART. 5. De straffen in het wetboek van strafrecht voor Europeanen en Inlanders op misdrijven en overtredingen gesteld zijn:

1o. de dood (steeds met den strop).

2o. Voor de Europeanen tuchthuisstraf en voor de Inlanders dwangarbeid in den ketting van 5 tot 20 jaren.

3o. Voor de Europeanen tuchthuis en voor de Inlanders dwangarbeid in den ketting van 5 tot 15 jaren

4o. voor de Europeanen tuchthuis en voor de Inlanders dwangarbeid in den ketting van 5 tot 10 jaren.

5o. E. Verbanning uit Ned. Indie voor 5 tot 10 jaren voor de Europeanen.

6o. E en 5o. J. voor de Europeanen gevangenisstraf en voor de Inlanders dwangarbeid buiten den ketting van 6 dagen tot 5 jaren, behoudens bijzondere bepalingen aangaande haren korteren of langeren duur.

6o. en 7o. J Voor Inlanders ten arbeidstelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon van ten hoogste drie maanden als mede ook gevangenisstraf van ten hoogste acht dagen.

7o. E. en 8o. J. Geldboete.

ART. 6. Bijkomende straffen, die in de gevallen waar dit bepaald is, met een of meer der in het vorige artikel vermelde straffen vereenigd kunnen worden, uitgesproken zijn:

1o. Ontzetting van bepaalde rechten en bevoegdheden, behoudens bijzondere bepalingen aangaande haren duur uitspreken voor den tijd van 5 tot 10 jaren.

2o. Verbeurdverklaring hetzij van het voorwerp van het misdrijf of de overtreding, hetzij van hetgeen uit het misdrijf of de overtreding is voortgesproten, of van de middelen en de werktuigen, welke gediend hebben om die te plegen, zoo deze zaken den veroordeelde in eigendom toebehooren. (*)

(*) De letter E. en J. wijzen aan waar het artikel in het Europeesch en Inlandsche wetboek te vinden is; het woord *„dwangarbeid"* zonder toelichting verderop gebezigd sluit in zich het begrip *buiten den ketting*, even als het woord *ten arbeidstelling* altijd gevolgd zoude moeten zijn door *„aan de publieke werken voor den kost zonder loon,"*

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ART. 7. Onverminderd de bepaling van punt 2 van het vorige artikel kan de vernietiging of onbruikbaarmaking van werktuigen of andere voorwerpen, vervaardigd, geschikt, gemaakt of gediend hebbende tot het plegen van een misdrijf, in het vonnis worden gelast, zelfs bij vrijspraak.

A. O. 1883 no. 13. Art. 2. Bij veroordeeling tot de straf des doods met den strop, tot tuchthuisstraf, dwangarbeid in den ketting, en tot verbanning uit Ned. Indie, wordt een militair vervallen verklaard van zijnen stand.

Bij veroordeeling tot eene der andere straffen van het gemeene recht *kan* de militaire rechter, wanneer hij van oordeel is, dat de schuldig verklaarde ter zake van het gepleegde feit *ongeschikt* is om in den militairen stand te blijven, bij het vonnis uitspreken de ontzegging van het recht om bij de gewapende macht te dienen voor den tijd van minstens 3 jaren en hoogstens 5 jaren.

A. O. 1883 no. 13. Art. 3. Alleen krijgsraden te velde en die in eene belegerde of berende stad of plaats, zijn bevoegd om de straf van geldboete te veranderen in militaire detentie naar den maatstaf van ten langste éene maand voor elke *f* 200 bedreigde boete.

(Om vervolging te voorkomen ter zake eener overtreding, waarop geen zwaarder straf dan geldboete is gesteld, kan ieder militair eenvoudig in handen van den rechter de hoogste boete storten.)

ART. 11. E. en 15. J. Alle veroordeelden tot tuchthuis, dwangarbeid in den ketting, gevangenisstraf of dwangarbeid worden in tuchthuizen of gevangenissen opgesloten en zijn aldaar tot arbeid verplicht.

ART. 15. E. en 19. J. Aan den met tuchthuis of dwangarbeid veroordeelde mag gedurende zijn straftijd of verblijf in het tuchthuis geen geld of levensbehoefte uit eigen middelen worden verschaft.

ART. 16. Nederlanders uit Ned. Indië verbannen mogen naar geene andere dan naar eene Nederlandsche haven vervoerd worden, wanneer zij zulks verlangen.

ART. 18. Zij, die, in Nederlandsch-Indië geboren en opgevoed, met verbanning worden gestraft kunnen door den Gouverneur-Generaal bij wijze van gratie, worden weggezonden naar een oord van ballingschap binnen Nederlandsch-Indië.

ART. 24. E. en 27. J. De medeplichtigen aan misdrijven of overtredingen worden gestraft met dezelfde straf als de daders, behoudens de gevallen, waarin het tegendeel uitdrukkelijk is bepaald.

VAN DE MISDRIJVEN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ART. 45. E. en 48. J. Ieder die, zonder het aanwenden van ongeoorloofde middelen, in het bezit zijn gekomen van kaarten of plans van vestingwerken, tuighuizen, havens of reeden en deze overlevert-

aan den vijand of zijne agenten zal gestraft worden met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van vijf tot vijftien jaar, en, zoo hij ze overlevert aan eene vreemde, onzijdige of verbonden natie of hare agenten met gevangenisstraf van twee tôt vijf jaren of wel dwangarbeid van drie maanden tot vijf jaren.

ART. 80. E. en 87. J. Ieder die Nederlandsch-Indische of Nederlandsche muntspeciën namaakt, vervalscht, in waarde vermindert, vermindert of schendt of deelneemt aan het in omloop brengen van zulk valsch geld, zal gestraft worden met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van vijf tot twintig jaar.

ART. 83. E. 90. J. Ieder, die gebruik maakt van nagemaakte, vervalschte, in waarde verminderde, verminkte of geschonden muntstukken, na kennis te hebben bekomen van hunne ondeugdelijkheid, zal gestraft worden met geldboete van ten minste driemaal en ten hoogste zesmaal de waarde, op de weder uitgegeven stukken gestempeld.

Deze boete bedraagt in geen geval minder dan acht gulden.

ART. 115. E. 122. J. Ambtenaren of hunne ondergeschikten, die invorderen of ontvangen, of doen invorderen of ontvangen, hetgeen zij weten, dat geheel, of ten deele niet verschuldigd is voor rechten, schattingen, belastingen, gelden of inkomsten of voor belooningen of bezoldigingen, zullen gestraft worden met tuchthuisstraf of gevangenis en geldboete respectievelijk van vijf tot tien en twee tot vijf jaar of dwangarbeid in 't eerste geval in den ketting.

ART. 143. E. en 145. J. Elke aantasting, elke geweldadige en feitelijke wederstand tegen ambtenaren en ondergeschikte beambten en bedienden van de politie, handelende ter uitvoering van verordeningen, van bevelen of bevelschriften van het openbaar gezag, van rechterlijke bevelen of vonnissen, is wederspannigheid, strafbaar naar de onderscheidingen in de drie volgende artikelen.

ART. 144. E. en 146. J. Als de weerspannigheid wordt gepleegd door meer dan twintig gewapende personen is de straf van 5—15 jaren tuchthuis of dwangarbeid in den ketting en zoo zij ongewapend zijn van 5—10 jaren tuchthuis of dwangarbeid in den ketting.

ART. 145. E. en 147. J. Weerspannigheid eener gewapende vereeniging van drie tot en met twintig personen wordt gestraft met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5—10 jaren, zoo de vereeniging ongewapend is, is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid buiten den ketting van zes maanden tot twee jaren.

ART. 146. E. en 148. J. Weerspannigheid gepleegd door een of twee gewapende personen, wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van zes maanden tot twee jaren en zoo zij ongewapend zijn is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid van zes dagen tot zes maanden.

ART. 148. E. en 150. J. Elke vereeniging van personen tot het plegen van een misdrijf wordt geacht eene gewapende te zijn,

wanneer meer dan twee der vereenigde personen zichtbare wapenen dragen.

ART. 149. E. en 151. J. Degenen, die, voorzien van verborgene wapenen deelnemen aan een bende of vereeniging, die voor ongewapend wordt gehouden, worden persoonlijk gestraft alsof zij deel hadden genomen aan eene gewapende bende of vereeniging.

ART. 151. E en 153. J. Opruiing tot wederspannigheid, zonder gevolg blijvende, is strafbaar met gevangenisstraf of dwangarbeid van zes dagen tot een jaar.

ART. 156. E. en 157. J. Hij die een magistraatspersoon in of ter gelegenheid van de waarneming hunner bediening beleedigt door woorden, wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van een maand tot twee jaren en zoo de beleediging door gebaren of bedreigingen is geschied is de straf, gevangenisstraf of dwangarbeid van een tot zes maanden; hebben dergelijke beleedigingen op een terechtzitting plaats dan wordt deze straffen tot meer dan het dubbele verhoogd.

ART. 158. E. en 159. J. De beleediging door woorden, gebaren of bedreigingen, van een bedienend beambte, een agent der openbare macht of een ondergeschikten bediende of beambte van de politie, in of ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening wordt gestraft met geldboete van acht tot honderd gulden.

ART. 159. E. en 160. J. De straf is gevangenisstraf of ten arbeid stelling van zes dagen tot een maand, zoo de in het vorige artikel vermelde beleediging worden gericht tegen een bevelhebber der openbare macht.

ART. 162 E. en 163 en 164. J. Ieder, die, zelfs ongewapend en zonder dat er verwonding uit ontstaat, een slag toebrengt aan een magistraatspersoon ter gelegenheid van de waarneming zijner. bediening wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van 2—5 jaren en zoo het aan een bedienend beambte, een agent der openbare macht, een ondergeschikten bediende of beambte van de politie of een ingezetenen belast met eenige openbare dienst, in of tergelegenheid van de waarneming zijner bediening, is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid van 1—6 maanden.

ART. 164. Zoo de gewelddadigheden, boven vermeld, bloedstorting, kwetsing of ziekte veroorzaken is de straf in geval zij gepleegd worden tegen de magistraatspersonen, tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5—10 jaren en ingeval zij gepleegd worden tegen den andere bovenomschreven personen gevangenisstraf of dwangarbeid van 2—5 jaren.

Zoo die gewelddadigheden binnen veertig dagen den dood ten gevolge hebben, wordt de schuldige gestraft met den dood.

ART. 165. E. en 166. J. Zoo deze gewelddadigheden met voorbedachten rade of geleiderlage zijn gepleegd, ook dan zelfs als zij geene

bloedstorting, kwetsing of ziekte veroorzaken, worden zij gestraft met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5—10 jaren.

ART. 166. E. en 167. J. Zoo de kwetsuren het karakter van doodslag dragen, worden zij gestraft met den dood.

ART. 167. E. en 168. J. Ieder bevelhebber, ieder officier of onderofficier der openbare macht, die weigert, in voldoening aan eene wettige opvordering van het burgerlijk gezag, de onder zijn bevel staande macht te doen handelen, kan worden gestraft met gevangenisstraf of ten arbeidstelling van 1—3 maanden.

ART. 169 tot en met 175 E 170—176 J. Wanneer er ontvluchting van gevangenen plaats heeft, worden de bevelhebbers of onderbevelhebbers der openbare macht, die tot geleide dient of de poorten bezet, de cipiers, bewaarders en alle andere personen, die met geleide, het overbrengen of bewaren der gevangenen belast zijn, gestraft naarmate het misdrijf, waarvan de ontvluchtte beklaagd is en in hoeverre bovengemelde personen er aan schuldig zijn, met gevangenisstraf of dwangarbeid van zes dagen tot vijf jaren dan wel met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5—15 jaren.

ART. 175. E. en 171 J. Allen die medewerken tot de ontvluchting van eenen gevangene, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schade kosten en interessen, die de beleedigde partij gerechtigd zoude zijn geweest van den gevangene te vorderen.

ART. 177 E. en 175 J. Poging tot ontvluchting is strafbaar.

ART. 179. E. en 180 J. Zij die personen, van welke het hun bekend is dat zij eenig misdrijf hebben gepleegd waartegen de doodstraf of tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting is bedreigd, verbergen of doen verbergen, worden gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van drie maanden tot twee jaren.

ART. 190. E. en 191. J. Ieder die in het openbaar draagt, een costuum, een uniform of een eereteeken dat hem niet toekomt wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van zes maanden tot twee jaren.

ART. 203. E. en 204. J. Zij, die, ofschoon tot werken instaat, zich gewoonlijk overgeven aan bedelarij, worden gestraft met of ten arbeidstelling, gevangenisstraf van 1—3 maanden en wanneer zij buiten de plaats hunner inwoning worden aangehouden met gevangenisstraf of dwangarbeid van 6 maanden tot 2 jaren.

ART. 204. E. en 205. J. De laatstgenoemde straf is toepasselijk op alle bedelaars, zelfs die niet in staat zijn tot werken, die gebruik maken van bedreigingen, of die, zonder verlof van den eigenaar of de bij dezen verblijvende personen, binnentreden in eene woning of een daartoe behoorende besloten plaats; of die kwetsuren of gebreken voorwenden, of die in vereeniging bedelen, tenzij die vereeniging bestaat uit man en vrouw, de vader of de moeder en hunne jonge kinderen, den blinde en zijnen geleider.

ART. 205. E. en 206. J. Ieder bedelaar, die aangehouden wordt, terwijl hij op eenige wijze vermomd is of wapenen bij zich draagt, al heeft hij er geen gebruik van gemaakt noch er mede gedreigd, of voorzien is van vijlen, haken of andere werktuigen, geschikt hetzij om diefstallen of andere misdrijven te begaan, hetzij om hem de middelen te verschaffen om in de huizen te dringen, wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van 2—5 jaren.

ART. 207. E. en 208. J. Ieder bedelaar, die eenige daad van geweld pleegt tegen personen wordt gestraft met tuchthuisstraf van 5—10 jaren onverminderd de zwaardere straffen, zoo de aard en de omstandigheden van het gepleegd geweld, daartoe aanleiding geven.

ART. 208 E. en 209. J. Op bedelarij, waarbij van valsche geschriften wordt gebruik gemaakt, wordt in hare soort, het maximum der straffen toegepast.

ART. 221. E. en 222. J. Ieder, die, in een geteekend of ongeteekend geschrift, iemand bedreigt met moord, vergiftiging of eenen anderen aanslag die strafbaar zoude zijn met een der straffen, bedreigd in artikel 5 no. 1, 2 en 3 wordt gestraft met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5—15 jaren; ingeval de bedreiging wordt gedaan om eene som gelds op eene aangewezen plaats neder te leggen, of eene andere voorwaarde te vervullen.

ART. 222. E. en 223. J. Zonder het bevel of de voorwaarde bovenbedoeld is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid van 2—5 jaren en geldboete van 50—300 gulden.

ART. 223. E en 224. J. Wanneer de bedreiging in art. 221 bedoeld mondeling geschiedt, is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid van 6 maanden tot 2 jaar en geldboete van f 12. — f 150.

ART. 224. E. en 225. J. Ieder die kwetsuren of slagen toebrengt, wordt, zoo deze een ziekte of onbekwaamheid tot persoonlijken arbeid van meer dan twintig dagen ten gevolge hebben, gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van 2—5 jaren.

ART. 225. E. en 226. J. Zoo het misdrijf, bovenbedoeld, wordt gepleegd met voorbedachten rade of geleiderlage is de straf tuchthuisstraf van 5—15 jaren.

ART. 226. E. en 227. J. Wanneer de ziekte of onbekwaamheid in art. 224 bedoeld binnen de twintig dagen is geweken is de straf gevangenisstraf of dwangarbeid van eene maand tot twee jaren en geldboete van 8 tot 100 gulden. Ingeval van art. 225 is de straf gevangenisstraf van 2—5 jaren en geldboete van 25 tot 250 gulden.

ART. 243. E. en 245. J. Doodslag, kwetsuren en slagen, bevolen bij algemeene verordeningen en gelast door het openbaar gezag zijn niet strafbaar.

ART. 248. en 246. J. Doodslag, kwetsuren en slagen zijn niet strafbaar, wanneer zij op het eigen oogenblik dat zij zijn gepleegd, geboden werden door den nooddwang der wettige verdediging van zichzelf of van een ander.

ART. 244. 249 en 250. Ieder die zich schuldig maakt aan verkrachting of aan een andere aanranding der eerbaarheid met geweld volvoerd of gepoogd tegen iemand van de eene of andere kunne, wordt gestraft met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van vijf tot tien jaren en zelfs tot vijftien jaar toe zoo dit misdrijf gepleegd was tegen een kind van minder dan vijftien jaren.

ART. 254. E. en 255. J. De medeplichtige eener overspelige vrouw wordt, een Europeaan zijnde gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en een geldboete van vijftig tot duizend gulden, voor inlanders bedraagt de straf ten arbeidstelling van zes dagen tot drie maanden.

ART. 255. E en 256. J. De volgens de burgerlijke wetten gehuwde man, die een bijzit onderhoudt, wordt op aanklacht zijner vrouw gestraft met geldboete, van vijftig tot duizend gulden.

ART. 276. E. tot en met 279. J. Ieder die zich schuldig maakt aan valsch getuigenis, zal naarmate den aard van het misdrijf gestraft worden met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting voor ten minste vijf jaren.

ART. 280. Hij, die zich schuldig maakt aan omkooping van getuigen zal met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting voor ten minste vijf jaren en naar omstandigheden zelfs met den dood gestraft worden.

ART. 282. Schuldig aan laster is hij, die in het openbaar iemand met het oogmerk om te beleedigen, feiten ten laste legt, welke zoo deze bestonden, dengene, wien zij zijn ten laste gelegd, zoude blootstellen aan wettelijke vervolging of aan de verachting en den haat der ingezetenen.

Deze bepaling is niet toepasselijk op feiten, welke algemeene verordeningen veroorloven openbaar te maken, noch op die, welke hij, die deze ten laste legt, uit hoofde van den aard zijner betrekking of van zijn verplichtingen, gehouden was te openbaren of te keer te gaan.

ART. 285. De lasteraar wordt naarmate de omstandigheden gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van een maand tot vijf jaren en geldboete van vijf en twintig tot twee duizend gulden en kan hij bovendien nog veroordeeld worden tot ontzetting van sommige rechten en bevoegdheden.

ART. 297. Ieder, die eene hem niet toebehoorende zaak arglistig wegneemt, is schuldig aan diefstal.

ART. 299. Diefstal bij nacht in een bewoond huis met geweld of bedreiging gepleegd door meer dan een persoon, waarvan een of meer zichtbare of verborgen wapens bij zich dragen wordt gestraft met den dood, wanneer het misdrijf gepleegd wordt met buitenbraak inklimming of valsche sleutels. Alle andere diefstallen worden gestraft naarmate de omstandigheden met gevangenisstraf of

tuchthuisstraf dan wel dwangarbeid in of buiten den ketting. Poging tot diefstal is strafbaar.

ART. 326. E. en 328. J. Hij, die eenig bedriegelijk middel bezigt, met het oogmerk iemand voor het geheel of voor een gedeelte zijner bezittingen op te lichten, wordt gestraft met gevangenisstraf of dwangarbeid van drie maanden tot vijf jaren, geldboete van 300 tot 5000 gulden en ontzetting van zekere rechten en bevoegdheden.

ART. 336. E. en 338. J. Zij, die een huis houden, waar hazardspelen worden gespeeld en die er het publiek toelaten, allen, die niet toegelaten loterijen aanleggen of houden, zoomede hunne agenten zullen gestraft worden met gevangenisstraf of dwangarbeid van twee tot zes maanden, geldboete van vijftig tot drie duizend gulden en ontzetting van rechten en bevoegdheden.

ART. 387. E. en 339. J. Zij, die daartoe niet gerechtigd leenhuizen op pand of zekerheid oprichten of houden, worden gestraft met gevangenisstraf of ten arbeidstelling van vijftien dagen tot drie maanden en geldboete van vijftig tot duizend gulden.

ART. 355 E. en 357. J. Moedwillige brandstichting wordt gestraft met den dood of met de straf naast die des doods.

ART. 357. E. en 339. J. Bedreiging met brandstichting wordt gestraft als bedreiging met moord.

ART. 361. E. en 363. J. Elke plundering, elke vernieling van eetwaren of andere roerende zaken begaan met openbaar geweld door eene vereeniging of eene bende, wordt gestraft met tuchthuisstraf, dwangarbeid in den ketting van 5—15 jaren en geldboete van 100—2500 gulden.

ART. 378. Ieder die sluitingen vernielt levende of doode heggen, grensteekens, hoekboomen, enz. afhakt, afsnijdt of uithaalt wordt zoo hij Europeaan is gestraft met gevangenisstraf van één maand tot een jaar en geldboete gelijk aan een vierde der teruggave en schadevergoeding, met dien verstande, dat zij nooit beneden de *f* 25. mag zijn. Inlander zijnde bestaat de straf uit ten arbeidstelling van zes dagen tot drie maanden.

ARTIKELEN TER BEPALING VAN HETGEEN VERSTAAN WORDT DOOR VOORBEDACHTE RAAD, GELEIDERLAGE, BEWOOND HUIS, BESLOTEN PLAATS, BRAAK, BUITENBRAAK, BINNENBRAAK, INKLIMMING EN VALSCHE SLEUTELS.

ART. 213. De voorbedachte raad bestaat in het vóór de uitvoering gevormd plan om een bepaalden persoon of in het algemeen iemand, dien men vinden of ontmoeten zal, aan te vallen, wanneer zelfs dit plan van eenige omstandigheid of voorwaarde afhankelijk mocht zijn.

ART. 214. Geleiderlage bestaat in het opwachten van iemand gedurende korteren of langeren tijd op een of meerdere plaatsen, hetzij om hem te dooden, hetzij om daden van geweld tegen hem te plegen.

ART. 306. Als een bewoond huis wordt aangemerkt elk gebouw, elke woning, elke hut, zelfs die niet grondvast is, elke verblijfplaats, bestemd tot bewoning, ook zonder werkelijk bewoond te worden.

Met een bewoond huis wordt gelijk gesteld alles, wat daartoe behoort (bijgebouwen) wat er het gebruik van moge zijn en zelfs de opene plaatsen, ook dan zelfs als zij binnen de algemeene omsluiting eene bijzondere sluiting hebben.

ART. 307. Als een besloten plaats wordt aangemerkt elk terrein omgeven door grachten, slooten, palen, planken, levende of doode heggen of muren en welke de hoogte, de diepte, de oudheid of de vervallen staat van deze verschillende afsluitingen ook moge zijn, wanneer er zelfs geene deur voorzien van eenen sleutel of op andere wijze sluitende mocht wezen, of als de deur gewoonlijk open mocht zijn.

ART. 308. De afgezette plaatsen bestemd om het vee in het land te omsluiten of bijeen te houden, waarvan ook gemaakt, worden mede aangemerkt als besloten plaatsen; en wanneer zij met losse hutten of andere schuilplaatsen voor de bewaarders verbonden zijn, worden zij aangemerkt als behoorende tot een bewoond huis.

ART. 309. Braak is elke verwringing, verbreking, schending, vernieling, wegneming van muren, daken, zolderingen, deuren, vensters, sloten, hangsloten of andere gereedschappen of werktuigen, dienende om den doorgang af te sluiten of te beletten, en van elke andere soort van sluiting, welke ook.

ART. 310. Braak is buitenbraak of binnenbraak.

ART. 311. Buitenbraak levert een middel op om te kunnen dringen in bewoonde huizen en besloten plaatsen, als bedoeld in art. 306 en 307.

ART. 312. Binnenbraak geschiedt aan binnendeuren of binnensluitingen of aan kasten of andere gesloten meubels, nadat men is gekomen binnen de in art. 306 en 307 bedoelde plaatsen.

Onder binnenbraak wordt begrepen het bloote wegnemen van kisten, doozen, pakken met doek of touw toegemaakt, en andere gesloten meubels, die eenige zaak in houden, ofschoon de braak niet op de plaats zelve is geschied.

ART. 313. Inklimming is elke wijze om over de muren, deuren, daken, afdaken, of andere sluiting te geraken in de huizen, gebouwen, opene plaatsen enz. en besloten plaatsen.

Het ingaan door eene opening van onder den grond, die niet tot ingang bestemd is, wordt gelijk gesteld met inklimming.

ART. 314. Valsche sleutels zijn alle haken, krombekken, keizers,

loopers, nagemaakte, vervalschte, veranderde sleutels, of sleutels, die door den eigenaar, huurder, logementhouder, of persoon, die bij hem zijn intrek heeft genomen, niet bestemd waren voor de sloten, hangsloten of andere sluitingen voor welke de schuldige deze heeft gebruikt.

VAN DE SPOORWEGEN.

(*Staatsblad* 1866 No 132)

ART. 17. Het is verboden op de spoorwegen eenig voorwerp dat het verkeer belemmeren kan, neder te leggen.

ART. 18. Het is aan elk, wien het uit den aard zijner betrekking niet vrij staat, verboden, buiten toestemming van de bestuurders van den dienst, of van hem, wien dit door de bestuurders is opgedragen, langs den spoorweg te loopen of te rijden.

ART. 19. Het is verboden dieren op den spoorweg te drijven of te laten loopen.

ART. 82. Het is aan de reizigers verboden:

a. Zich naar de wachtkamers en gaanderijen, van waar de treinen toegankelijk zijn, op eene andere wijze dan volgens het voorschrift te begeven;

b. Aan mannen om zich in de vertrekken of localen, uitsluitend voor vrouwen bestemd, te begeven;

c. In de localen, niet voor het publiek geopend, binnen te treden.

d. Zich in een staat van dronkenschap te bevinden of rumoer te maken op de stations;

e. Tabak te rooken in de wachtkamers, waar dit niet is toegelaten.

ART. 97. Het is verboden over de openbare overwegen te gaan, wanneer zij afgesloten zijn, tenzij krachtens eene bijzondere bevoegdheid.

ART. 185. Het is aan de reizigers verboden:

a. Zonder behoorlijk plaatsbewijs in de rijtuigen van een trein plaats te nemen;

c. Bij het plaatsnemen in de rijtuigen af te wijken van de orde, door de spoorwegbeambten aangegeven;

e. Te weigeren plaatsbewijs te vertoonen of af te geven, wanneer het door den spoorwegbeambte wordt verlangd;

f. De portieren der rijtuigen te openen;

g. In de rijtuigen te gaan of die te verlaten, wanneer de trein niet in volkomen stilstand is of in de rijtuigen te gaan of die te verlaten aan eene andere zijde dan daarvoor is aangewezen.—

ART. 220. Die opzettelijk gevaar doet ontstaan voor een trein wordt gestraft met tuchthuisstraf of dwangarbeid in den ketting van 5--10 jaren, doch wanneer hierdoor wordt veroorzaakt:

Eenig lichamelijk letsel, tuchthuisstraf of dwangarbeid in den

ketting van 5—15 jaren, de dood, tuchthuistraf of dwangarbeid in den ketting van 5—20 jaren.

Is zulks echter als moord te beschouwen, dan zal het berecht worden volgens het vigeerend strafrecht.

ART. 221. Die zonder opzet gevaar doet ontstaan voor een trein wordt gestraft met gevangenisstraf of ten arbeidstelling van 3 maanden tot 1 jaar, doch wanneer hierdoor wordt veroorzaakt:

Verwonding, gevangenisstraf of dwangarbeid van 3 maanden tot 2 jaar en de dood, gevangenisstraf of dwangarbeid van 3 maanden tot 3 jaar.

ART. 222. Feitelijke wederstand tegen eenig personeel in de uitoefening hunner bediening, wordt gestraft als gepleegd, tegen de ambtenaren.

ART. 223. Overtreding van de artikelen 17, 18 en 19 wordt gestraft met gevangenisstraf of ten arbeidstelling van 1 dag tot 1 maand of met geldboete van *f* 1 tot *f* 100, te samen of afzonderlijk.

ART. 224. De reizigers, die de bepalingen van dit reglement overtreden, worden gestraft met gevangenisstraf of ten arbeidstelling van 1 dag tot 1 maand of geldboete van *f* 1. — *f* 75, te samen of afzonderlijk.

CRIMINEEL WETBOEK VOOR HET KRIJGSVOLK TE LANDE.

Dit wetboek betreft alle personen tot de landmacht behoorende, zoo ook de recruten, zoodra hun de krijgsartikelen zal zijn voorgelezen, alsmede de gewezen militairen, gedurende een jaar en zes weken na het verlaten van den militairen dienst, en ter zake van beleedigingen, aan hunne superieuren uit hoofde van vorigen dienst gedaan.

In tijd van oorlog betreft dit wetboek ook alle personen die het veldleger volgen of die tot den dienst worden gebruikt.

Een persoon, behoorende tot de landmacht, zich aan boord van schepen of vaartuigen van oorlog bevindende om aldaar dienst te doen of om daarmede vervoerd te worden, is onderworpen aan de wetten voor het krijgsvolk te water vastgesteld.

Een militair die zich schuldig maakt aan overtreding of misdrijf betreffende 's Lands lasten, middelen en impositien en hij, die gemeenschappelijk met een niet-militair zich schuldig maakt aan eenige overtreding of misdrijf, niet genoemd in dit wetboek, is onderworpen aan de rechtspraak van den burgerrechter, zoo ook ten aanzien van civiele zaken.

DE STRAFFEN.

ART. 26. De militaire straffen zijn:

A. Hoofdstraffen.

1o. de doodstraf met den strop of die met den kogel.

2o. de militaire gevangenisstraf voor de inlanders bestaande in of dwangarbeid al dan niet in den ketting.

3o. de cassatie (alleen voor officieren).

4o. de militaire detentie.

B. Bijkomende straffen:

1o. de vervallenverklaring van den militairen stand of van militairen geëmploijeerde.

2o. De ontzegging van het recht om bij de gewapende macht of als militair geëmploijeerde te dienen gedurende 3—5 jaren.

3. de degradatie (voor gegradueerden).

4. de plaatsing in de 2e. klasse van militaire discipline voor ten langste gedurende één jaar.

ART. 27. De straf des doods met den strop wordt door den scherprechter uitgevoerd op een schavot, door den vooraf van den militairen stand vervallen verklaarde veroordeelde met eenen strop om den hals aan eenen galg vast te maken en een luik onder zijne voeten te doen wegvallen.

De straf des doods met den kogel wordt uitgevoerd door een bekwaam getal militairen aan den knielende en geblinddoekte veroordeelde.

ART. 28. c. w. Zoo dikwijls bij dit wetboek de straf des doods zonder meer wordt vastgesteld, zal daardoor de straf des doods met den kogel verstaan worden en zoo dikwijls hierbij de straf van den strop wordt bedreigd wordt hiermede de straf des doods met den strop bedoeld.

ART. 29. c. w. Het lijk van den ter doodgebrachte wordt zonder openbare plechtigheid begraven.

Het wordt ter begraving aan de aanvervanten overgegeven, wanneer deze zulks verlangen.

ART. 30. c. w. De militaire gevangenisstraf bestaat in opsluiting in eene militaire strafgevangenis met verplichting tot arbeid.

Zij wordt opgelegd voor niet minder dan een jaar en voor niet meer dan vijftien jaren.

De militaire gevangenisstraf van één tot vijf jaren gaat gepaard met de ontzegging van het recht om bij de gewapende macht of als militair geëmploijeerde te dienen gedurende ten minste drie en ten hoogste vijf jaren.

De militaire gevangenisstraf van vijf tot vijftien jaren wordt voorafgegaan door eene vervallenverklaring van den militairen stand of van militairen geëmploijeerde.

ART. 48. en 49. c. w. De straf van militaire detentie bestaat in opsluiting in een huis van detentie of provoost voor den tijd van minstens een dag en hoogstens twee jaren.

ART. 11, A. O, 1883 no. 13. De vervallen verklaring van den militairen stand of van de betrekking van militairen geëmploijeerde heeft van rechtswege ten gevolge; 1o. Ontzetting van het recht om ooit weder bij de gewapende macht te dienen of eene betrekking van militairen geëmploijeerde te bekleeden; 2º. Verlies van het recht om ridderorden, medailles of andere onderscheidingsteekenen te dragen, voor zooverre deze laatste vóór de veroordeeling zijn verkregen en 3o. Verlies van alle rechten aan vorigen dienst ontleend of ver-

borden, de daaronder begrepen de aanspraak op pensioen.

ART. 12 A. O. 1883 no. 13. De ontzegging van het recht om bij gewapende macht of als militair geëmploijeerde te dienen heeft van rechtswege tengevolge de opheffing van de bestaande dienstbetrekking of het ontslag uit de betrekking van militairen geëmploijeerde, door den veroordeelde bekleed.

De veroordeelde verliest bovendien alle rechten, aan vorigen dienst ontleend of verbonden, daaronder begrepen de aanspraak op pensioen en gedurende den tijd van de ontzegging ook het recht om ridderorden, medailles of andere onderscheidingsteekenen, voor zooverre deze laatste vóór de veroordeeling zijn verkregen.

De ontzegging rekent eerst in te gaan na het einde van de hoofdstraf.

ART. 13 A. O. 1883 no. 13 en Artikel 37 C. W. De degradatie bestaat in het terug brengen van een onderofficier (of korporaal) tot den stand van soldaat.

De gedegradeerde kan bij goed gedrag op nieuw voor bevordering in aanmerking komen.

De degradatie kan door den militairen rechter worden uitgesproken bij alle veroordeelingen tot de straf van militaire detentie of gevangenisstraf wanneer hij van oordeel is, dat de veroordeelde ter zake van het gepleegde feit ongeschikt is om den graad van onderofficier (korporaal) te behouden.

ART. 14 A. O. 1883 no. 13. Bij veroordeeling van een minderen militair tot de straf van militaire detentie ter zake van eenig misdrijf tegen den dienst of de subordinatie, of van herhaalde desertie, kan de rechter bepalen, dat de veroordeelde na zijn ontslag uit de detentie zal worden geplaatst in de 2e klasse van militaire discipline voor een tijd in het vonnis te bepalen, niet te boven gaande één jaar.

> ART. 13 t. m. 17 van het Regl. op de 2e klasse van M. D. en art. 1 van het Regl. op de strafdetachementen zijn niet op de personen toepasselijk welke door den krijgsraad in de 2e klasse zijn geplaatst. Reeds in de 2e klasse geplaatsten zullen door den krijgsraad niet daartoe worden veroordeeld (40 1884 no. 10).

Missive D. v. O. dd. 9 Juli 1883 no. 1. Voor den, door den militairen rechter bij vonnis, in de 2e klasse van militaire discipline geplaatsten militair is het reglement op die klasse (A. O. 1877 no. 10 en 1881 no. 55) met uitzondering der artikelen 13 tot 17, van toepassing, doch niet artikel 1 van het reglement voor de strafdetachementen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ART. 15 A. O. 1883 no. 13. De tijd doorgebracht in eene gevangenis, of in een huis van arrest of detentie en bij veroordeeling ook die in voorarrest doorgebracht, rekent niet in mindering van

de aangegane verbintenis, zoo de tijd in de 2e klasse van militaire discipline is doorgebracht.

ART. 18 A. O. 1883 no. 13. Betreffende den tijd van aanvang eener opgelegde militaire gevangenisstraf of militaire detentie gelden de navolgende regelen.

1o. De straffen in appel uitgesproken gaan in met den dag der uitspraak van het vonnis van den eersten rechter.

2o. Indien de veroordeelde niet geappeleerd heeft, wordt de straf gerekend in te gaan met de dagteekening van het arrest, waarbij het vonnis is goedgekeurd en bekrachtigd.

3o. Te velde gaat de straf in met den dag, waarop de bevelhebber het fiat executie heeft verleend.

4o. Ingeval de door den militairen rechter opgelegde straf vóór de executie bij wijze van gratie is gewijzigd, of wanneer de beklaagde op vrije voeten is gebleven, gaat de straftijd in met den dag, waarop het vonnis op de sententie is ten uitvoer gelegd.

DE MISDRIJVEN.

De misdrijven en overtredingen van zuiver militairen aard zijn in de krijgsartikelen nader omschreven en omvat de navolgende onderwerpen:

1o. Verraad.
2o. Ronselen en Spionneeren.
3o. De misdaden tegen den dienst en de subordinatie.
4o. Desertie naar den vijand.
5o. Andere desertie in tijd van oorlog.
6o. Desertie in tijd van vrede.
7o. Geweldenarijen en strooperijen.
8o. Diefstal en roof.
9o. Ontrouw en kwade administratie.

DE KRIJGSARTIKELEN
van verraad.

Elke trouwelooze handeling waardoor de staat benadeeld en de vijand bevoordeeld kan worden is verraad.

ART. 55. c. w. Elk militair zonder onderscheid van rang, welke eenige stad, sterkte, vesting, plaats of post aan den vijand bij verraad overgeeft, zal met den strop gestraft worden.

ART. 57. Elk commandant van eene belegerde plaats, welke dezelve verlaat of overgeeft, voor dat de vijand daarin eene bruikbare bres heeft geschoten of zonder ten minste een storm te hebben uitgestaan zal met den dood gestraft worden; ten ware hij door volstrekt gebrek aan levensmiddelen of krijgsbehoeften daartoe mocht zijn genoodzaakt.

ART. 61. Elk militair, die zonder daartoe bevoegd te zijn, eenig middel van verdediging, tot afwering en afbreuk van den vijand aangewend, tegengaan, bederven of nutteloos maken, zal met den strop gestraft worden.

ART. 62. Ook zullen met den strop gestraft worden de militairen, die, zonder last van hunnen superieur en zonder gewichtige redenen eenig werktuig van oorlog of munitie onbruikbaar maken of wegwerpen.

ART. 64. Elk persoon in de armee, welke in de nabijheid van den vijand geroep of geschreeuw mocht maken, strekkende om schrik en verwarring onder de troepen te brengen, zal met den strop gestraft worden.

ART. 65. Elk persoon die in de nabijheid van den vijand gerechten of tijdingen verzint of verspreidt, strekkende om de militairen te verleiden, te misleiden of te ontmoedigen zal met den strop gestraft worden; ingeval het echter niet met zoodanig boos opzet gepleegd was zal hij naarmate het misdrijf en den aard der omstandigheden gestraft worden met militaire gevangenis of dwangarbeid in den ketting dan wel met eene mindere straf.

ART. 66. Elk commandant van een post of elke schildwacht, die in de nabijheid van den vijand, moedwillig eene valsche of verkeerde order of consigne overgeeft, door welker gevolg de veiligheid van dezelve of eenige andere plaats of post zou hebben kunnen in gevaar gebracht worden, zal met den strop gestraft worden; ingeval de misdaad aan verzuim of onoplettendheid moet toegeschreven worden, zal hij met den dood gestraft worden.

ART. 67. De straffen in beide gevallen van het vorige artikel zijn ook toepasselijk op elken commandant van een post, welke met opzet, bij de aflossing, aan den volgenden commandant niet mededeelt alle wezentlijke ontdekkingen, welke gedaan zijn, hetzij bij hem zelven, hetzij bij zijne patrouille, of iemand anders, voor zooverre dezelve tot zijne kennis zijn gekomen, en eenige betrekking tot de defensie van dien post of van de armee, wanneer hij door zijn stilzwijgen, de veiligheid daarvan aan gevaar heeft blootgesteld.

ART. 68. Elke commandant van eene patrouille in de nabijheid des vijands ter onderzoeking uitgezonden, opzettelijk nalatende te voldoen aan de orders hem gegeven; of alzoo de ontdekkingen bij hem gedaan, verborgen houdt of verkeerdelijk rapporteert, zal met den strop gestraft worden.

ART. 69. Elk militair, die het geheim van den post, de orders of het orderwoord, op eenigerlei wijze aan den vijand openbaart, zal met den strop gestraft worden.

ART. 70. Elk persoon tot de armee behoorende, die zonder toestemming of last van hunnen superieur eenige correspondentie met den vijand houdt of doet houden zal met den strop gestraft worden.

VAN RONSELEN EN SPIONNEEREN.

Ronselen is het werven van manschappen voor den militairen dienst eener mogendheid waarmede men in oorlog is.

ART. 73. Elk militair, die rouselt of medeplichtig is aan rouselarij zal met den strop gestraft worden.

Spionneeren is in verstandhouding met en ten gunste van den vijand onze krachten, bewegingen en plannen te bespieden.

ART. 75. Elk persoon, die den vijand als spion dient of gediend heeft, zal met den strop gestraft worden.

ART. 76. Elk persoon tot de armee behoorende, die trouweloos ten gunste van den vijand eenig werk, hetwelk ter bewaring of verdediging dient, afteekenen, zal met den strop gestraft worden.

Zonder trouwelooze inzichten, doch tevens zonder daartoe bevoegd te zijn zal zulk een persoon gestraft worden met militaire gevangenis of dwangarbeid voor ten hoogste twee jaren.

ART. 77. Een militair, die eenige afteekeningen van voorzegden aard aan den vijand bezorgd of gepoogd heeft te bezorgen, zal met den strop gestraft worden.

ART. 78. Een iegelijk, die in tijd van oorlog uit of in een legerkampement, beleg, stad, vesting of eenige andere verschanste plaats in de nabijheid van de vijand gelegen mocht komen langs een anderen dan de gewonen weg, poorten, bruggen of barrières zal voor spion gehouden en als zoodanig met den strop gestraft worden, tenzij uit de omstandigheden van zijne onschuldige of minschuldige inzichten ten genoegen der rechters, kwame te blijken.

ART. 79. Elk militair, welke tusschen de vijandelijke voorposten en de plaatsen in art 78 genoemd, gevonden wordt in andere dan militaire kleeding, zonder order van zijnen superieur, zal voor spion gehouden en als zoodanig met den strop gestraft worden; tenzij uit de omstandigheden van zijne onschuldige of minschuldige inzichten ten genoegen der rechters kwame te blijken.

VAN MISDADEN TEGEN DEN DIENST EN DE SUBORDINATIE.

De subordinatie of militaire ondergeschiktheid bestaat uit de verplichting van elk lager geplaatste om de bevelen van elken hooger geplaatste te volvoeren.

De misdaden tegen den dienst bestaan uit plichtverzuim: samenrotting is alle samenloop of samenscholing van personen, in het geheim of in 't openbaar, in strijd met den wil der chefs, zelfs al gaat men niet tot feitelijk geweld over.

ART 80. De subordinatie is het wezen en de ziel van den militairen dienst. Elk militair derhalve is verplicht, in den dienst, de orders hem gegeven door dengenen, die boven hem gesteld is, terstond en zonder daartegen te redeneeren, te gehoorzamen en getrouwelijk te volbrengen; behoudens het recht, om, wanneer hij zich door die orders bezwaard vindt, daarna zijne klachten in te brengen.

ART. 81. In geval van oproer en algemeenen opstand van de militairen tegen hunne superieuren, zullen de aanstokers, bewerkers en hoofden van den opstand met den dood gestraft worden.

ART. 84. Wanneer militairen, van welken rang ook, welke bij de executie van een doodvonnis onder de wapenen zijn zich verooorloven, pardon of genade te roepen, zullen zij naar omstandigheden en zelfs met den dood kunnen gestraft worden.

ART. 85. Ingeval van samenrotting van militairen, zal elk superieur ordonneeren, dat men zich scheide, en ieder zijn weg ga; indien hij niet op staande voet gehoorzaamd wordt, zal hij eenige bij hunne namen mogen noemen, en wanneer deze niet dadelijk hunnen plicht betrachten, zullen zij als aanleggers en hoofden van de samenrotting of den opstand gerekend en als zoodanig met den dood gestraft worden.

ART. 86. Indien de samenrotting op het daartoe gegeven bevel niet scheidt, zullen de superieuren bevoegd zijn, zoodanige middelen van geweld te gebruiken, als zij tot demping van het oproer dienstig zullen oordeelen. Elk, die zich daartegen verzet, of daarna in de samenrotting of den opstand blijft volharden, zal met den dood gestraft worden.

ART. 88. Elk militair die van eene voorgenomene of bestaande muiterij, samenzwering of complot kennis draagt, is verplicht, daarvan behoorlijke bekendmaking te doen, en zal, bij nalatigheid daarvan, naar de grootheid van het verzuim en naar de omstandigheden worden gestraft. De enkele verzwijging van eenige muiterij, samenzwering of complot zal echter nimmer en in geen geval met den dood, en altijd met een lichtere straf worden gestraft dan de daders van of deelgenooten aan die muiterij, samenzwering of complot.

ART. 89. Indien een medeplichtige aan eenige muiterij, samenzwering of complot dezelve openbaart, vóór en aleer die op eenige handelwijze is ontdekt geworden, zal aan den zoodanigen slechts eene lichte straf worden opgelegd, naarmate van de omstandigheden; hij zal zelfs, redenen daartoe dienende, van alle straf mogen vrijgesteld worden, inzonderheid, zoo een of meer der overige medeplichtigen in handen van de Justitie geraken en van de misdaad overtuigd worden.

ART. 90. Wanneer de manschappen van een corps of detachement, in de nabijheid van den vijand, zonder order den aan hen toevertrouwden post gezamenlijk verlaten, zullen al de officieren en onderofficieren, als ook zoodanig militair, die het commando mocht gehad hebben, met den strop of met den kogel en al de overigen met den dood of met eene mindere straf gestraft worden, naarmate van de omstandigheden.

ART. 91. Een schildwacht, die in de nabijheid van den vijand aan zijn consigne niet voldoet of van zijnen post afgaat, zonder afgelost te zijn, zal met den strop, den kogel of naar den aard der omstandigheden gestraft worden.

ART. 92. Een schildwacht, die in de nabijheid van den vijand, slapende of dronken wordt bevonden zal gestraft worden met den strop, den kogel of naar den aard der omstandigheden.

ART. 93. Elk commandant van een post voor den vijand die de gegeven consignes verandert, zonder daarvan dadelijk kennis te geven aan zijn commandant, zoo daartoe in de mogelijkheid is geweest, zal, wanneer hij daardoor de veiligheid van den post of van de plaats in gevaar gebracht heeft, met den dood gestraft worden.

ART. 94. Een militair, die in eene actie tegen den vijand of in de nabijheid van denzelven zijne wapenen lafhartig neerwerpt of verlaat, zal met den dood gestraft worden.

ART. 95. Elk militair, die in eene affaire tegen den vijand of in eene plaats, welke werkelijk belegerd of berend is, zich drukkelijk weigert, of opzettelijk nalaat, de orders van dengenen, die boven hem gesteld is, te gehoorzamen of na te komen, zal met den dood gestraft worden, en wanneer die misdaad in andere gelegenheden wordt gepleegd, zal hij met militaire gevangenis of dwangarbeid in dan wel buiten den ketting worden gestraft.

ART. 96. Een onder-officier of soldaat die zich in het vorige geval zich slechts met woorden tegen de orders van zijn superieur verzet, zal naar omstandigheden met militaire gevangenis of dwangarbeid worden gestraft.

ART. 97. Wanneer een gearresteerde aan de wacht is ontkomen, aan welke zijne bewaring was toevertrouwd, zullen al de militairen, door wier schuld of onachtzaamheid zulks is veroorzaakt, gestraft worden: onderofficieren en soldaten ten hoogste met militaire gevangenis of dwangarbeid, alles naar gelang van den persoon en van de misdaad van den ontkomene, van den tijd, van de plaats en verdere omstandigheden.

ART. 98. Een schildwacht, die in tijd van vrede niet op zijn post, of daarop slapende of beschonken wordt bevonden, zal naar omstandigheden, zelfs met den dood kunnen worden gestraft; wanneer dit echter geene schadelijke gevolgen heeft gehad, zal hij disciplinair gestraft worden.

ART. 99. Elk onderofficier of soldaat die zijn meerdere in rang met woorden of gebaren beleedigt of dreigt, zal gestraft worden met militaire detentie van 2 maanden tot één jaar.

ART. 100. Ingeval hij zich tegen hem met de daad verzet, het geweer tegen hem richt, hem aangrijpt, slaat, kwetst of eenige andere daad van geweld tegen hem pleegt, zal hij met den dood gestraft worden, tenware verlichtende omstandigheden aanwezig en bewezen waren, in welk geval de rechter een mindere straf zal mogen uitspreken.

ART. 102. Een onderofficier of minder militair, die een schildwacht op zijnen post met woorden of gebaren beleedigt, zal gestraft worden met militaire detentie van 2 maanden tot 1 jaar.

ART. 103. Elk militair die een schildwacht gewelddadig aanrandt of op eenigerhande wijze dadelijk mishandelt zal, zoowel in tijd van oorlog of van vrede, met den dood gestraft worden.

ART. 104. Elk onderofficier en minder militair, die zich van eens anders verlofpas of van een valschen verlofpas bedient, of in den verlofpas voor hem zelven geschikt, een anderen naam dan zijn eigen doet plaatsen, of zijn verlofpas zal hebben verlengd, zal gestraft worden met militaire detentie van 2 maanden tot 1 jaar.

ART. 106. Een werver, van minderen rang dan officier, die een persoon, behoorende tot de troepen van den staat, aanneemt, zonder dat deze van een behoorlijk ontslag uit den dienst is voorzien, zal gestraft worden met militaire gevangenis of dwangarbeid in den ketting van hoogstens 10 jaren.

VAN DESERTIE NAAR DEN VIJAND.

Desertie naar den vijand bestaat uit de opzettelijke verwijdering van een corps of garnizoen, waaraan men verbonden is, naar den vijand, zonder behoorlijk verlof.

ART. 107. Elk militair, die naar den vijand deserteert of zonder schriftelijken last van zijn chef naar den vijand overgaat zal met den strop gestraft worden.

ART. 108. Poging tot dit misdrijf is strafbaar met den strop, den kogel of met militaire gevangenisstraf dan wel dwangarbeid in den ketting van ten hoogste 15 jaren, naarmate van de omstandigheden, mits de poging door uiterlijke daden of bedrijven aan den dag gelegd zij.

ART. 109. Elk militair die zonder behoorlijk verlof den bepaalden rajon naar de zijden, waar men met den vijand in gemeenschap zou kunnen komen, overschrijdt, zal als deserteur worden beschouwd en gestraft worden met den strop of den kogel, naar de omstandigheden.

ART. 110. Op gelijke wijze zal beschouwd en gestraft worden, elk militair die zich veroorlooft te gaan uit eene plaats, door den vijand belegerd of berend, zonder schriftelijke toestemming van den commandant dier plaats.

ART. 111. Desertie van den voorpost zal gestraft worden: een onderofficier en een schildwacht met den strop en de overige manschappen met den kogel.

ART. 112. Elk militair, die een ander militair tot desertie naar den vijand verleidt, zal met den strop gestraft worden.

ART. 113. Medeplichtigheid in bovengenoemde misdrijven wordt gestraft als de daad zelve.

ART, 114. Bij afspraak of complot tot desertie naar den vijand, zal het hoofd van het complot of van de afspraak gestraft worden met den strop en de overige deelhebbers met den kogel of met militaire gevangenis of dwangarbeid in den ketting van ten hoogste 15 jaren, naarmate van de omstandigheden.

ART 115. Als hoofd van het complot of de afspraak wordt beschouwd de hoogste of oudste in rang zijnde militair, die daaraan deelneemt, voor zooverre het tegendeel niet mocht komen te blijken.

VAN ANDERE DESERTIE IN TIJD VAN OORLOG.

Desertie in tijd van oorlog, doch niet naar den vijand, bestaat uit de opzettelijke verwijdering van een corps of garnizoen, waaraan men verbonden is, zonder behoorlijk verlof, wanneer dit corps op marsch is naar den vijand of zich op het tooneel van den krijg bevindt, dan wel het garnizoen nabij het oorlogstooneel is gelegen.

ART. 116. Elk militair, die in tijd van oorlog uit de armee of uit het garnizoen in de nabijheid van den vijand deserteert, doch niet naar den vijand, zal, zoo hij een onderofficier of soldaat is, gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting voor hoogstens tien jaren.

ART. 117. Een militair, welke desertie pleegt, terwijl hij is dienst doende zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in de ketting voor hoogstens twaalf jaren, en wanneer hij dezelve begaat, terwijl hij op schildwacht staat, zal de militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting voor hoogstens vijftien jaren worden toegepast.

ART. 118. Wanneer een militair als bovenbedoeld zijn schietgeweer of compagniespaard medeneemt zal hij met den dood gestraft worden, zoo ook wanneer hij de wapens van een ander militair medeneemt; doch neemt hij zijn zijdgeweer of bajonet mede dan zal de straf militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting van hoogsten 15 jaren wezen.

ART. 119, Poging tot bovengenoemde misdrijven is strafbaar met militaire gevangenisstraf voor ten minste vier jaren, mits de poging door uiterlijke daden of bedrijven aan den dag gelegd zij.

ART. 120. Elk militair die in tijd van oorlog en in de nabijheid van den vijand, niet verschijnt binnen 24 uren na het appel, zonder schriftelijke toestemming van zijn chef, of zonder behoorlijk verlof zal als deserteur gehouden en gestraft worden.

ART. 121. Elk militair die zonder behoorlijk verlof den bepaalden rajon, naar de zijden tegenover gesteld van den vijand, overschrijdt zal als deserteur beschouwd en als zoodanig gestraft worden.

ART. 122. Een militair met verlof afwezend zijnde, die in tijd van oorlog, in de armee of in het garnizoen in de nabijheid van den vijand, niet terug is binnen tweemaal 24 uren, na het eindigen van zijn verlof, zal alsmede als deserteur beschouwd en als zoodanig gestraft worden.

ART. 123. Een onderofficier of soldaat, die in tijd van oorlog zonder behoorlijk paspoort of ontslag bekomen te hebben, zich bij een ander corps van de armee of in 's Lands zeedienst engageert, zal voor deserteur gehouden en gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid voor ten hoogste drie jaren, en bij herhaling voor ten hoogste zes jaren en dan in den ketting.

ART. 124. Elk militair die in tijd van oorlog in de nabijheid van den vijand een ander militair tot desertie verleidt, doch niet naar den vijand zal als deserteur gestraft worden.

ART. 125. De medeplichtige aan desertie zal als deserteur gestraft worden.

ART. 126. en 127. Bij afspraak of complot tot desertie in tijd van oorlog, doch niet naar den vijand zal het hoofd van de afspraak of van het complot bij al of niet volvoering van de daad met den dood gestraft worden en de overigen met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid al dan niet in den ketting bij de volvoering voor ten hoogste 10 jaren en bij niet volvoering voor ten hoogste 6 jaren.

ART. 129. en 130. Bij afspraak van slechts twee militairen, gevolgd door werkelijke desertie zullen zij gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid van ten hoogste vier jaren, en niet gevolgd door werkelijke desertie met dezelfde straf voor hoogstens twee jaren.

ART. 131. Indien het hoofd van de afspraak of van het complot niet bekend is, zullen de voorschriften in art. 114 vastgesteld gevolgd worden.

ART. 132. De desertie uit een garnizoen of corps binnen 's lands en van het tooneel des oorlogs verwijderd, zal schoon in tijd van oorlog gepleegd, op dezelfde wijze gestraft worden, als in tijd van vrede, met uitzondering dat zoodanige deserteur geene aanspraak zal kunnen maken op het recht, aan de vrijwillige terugkomst in tijd van vrede hier toegekend.

VAN DESERTIE IN TIJD VAN VREDE.

De desertie in tijd van vrede bestaat uit het opzettelijk verwijderen van een garnizoen waaraan men verbonden is, zonder behoorlijk verlof en voor langer dan vier weken, wordende onder garnizoen voor de tot deszelfs bezetting behoorende militairen verstaan, elk eiland in Nederlandsch-Indie in deszelfs geheele uitgestrektheid, daaronder begrepen de kleinere eilanden, welke onder hetzelfde bestuur zijn gesteld.

ART. 134, 136. en 138. Een onderofficier of soldaat, die in tijd van vrede deserteert en gearresteerd wordt zal gestraft worden:
voor de 1o maal met militaire detentie van 2 maanden tot 1 jaar.
voor de 2o maal met militaire gevangenis of dwangarbeid voor ten hoogste drie jaren.
voor de 3o maal met militaire gevangenis of dwangarbeid in den ketting voor ten hoogste zes jaren.

ART. 135, 137. en 139. Wanneer een onderofficier of soldaat gedeserteerd zijnde, zonder achterhaald te wezen zich binnen vier weken vrijwillig aangeeft of terugkomt, zal hij gestraft worden
voor de 1o maal, disciplinair.
voor de 2o maal met militaire detentie van 4 maanden tot 2 jaren.
voor de 3o maal zal de vrijwillige terugkomst niets baten.

ART. 140, 141 en 142. Een onderofficier of soldaat, die in tijd van vrede deserteert en eenige van zijne zoogenaamde compagnies goederen medeneemt, boven de zoodanige, welke hij op dien tijd aan heeft, of, gekleed zijnde, moest of kon aanhebben zal gestraft worden met militaire detentie van 4 maanden tot 2 jaren, doch wanneer hij zich binnen vier weken vrijwillig in arrest begeeft, zal hij gestraft worden met militaire dententie van twee maanden tot één jaar.

ART. 143. Ten tweede male in voege voorschreven deserteerende, zal hij, zelfs bij vrijwillige terugkomst, gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid; een soldaat voor ten hoogste twee jaren en een onderofficier voor ten hoogste drie jaren.

ART, 144. Een militair, die in tijd van vrede met zijn schietgeweer deserteert zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid voor ten hoogste drie jaren.

ART. 145. en 146. Een cavalerist, die in tijd van vrede met zijn compagniespaard deserteert, zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting van ten hoogste zes jaren en wanneer hij bovendien zadel en chabrak medeneemt, voor ten hoogste 7 jaren.

ART. 147. Geene vrijwillige terugkomst zal een cavalerist, in voege voorschreven, baten, wanneer hij niet tevens al het medegenomene terugbrengt.

ART. 148. Een onderofficier, commandant van de wacht zijnde, welke in tijd van vrede van dezelve deserteert, zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting voor ten hoogste acht jaren.

ART. 149. Een onderofficier of soldaat in tijd van vrede van de wacht deserteerende, zal gestraft worden met militaire detentie van vier maanden tot twee jaren.

ART. 150. Een onderofficier of soldaat, die in tijd van vrede met geladen geweer deserteert, zal, naar gelang den omstandigheden, zelfs met den dood worden gestraft.

ART. 151. Een schildwacht, die in tijd van vrede deserteert zon-

der geweer zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid van ten hoogste 4 jaren; zoo met geweer, voor den tijd van hoogstens 6 jaren en met geladen geweer, voor hoogstens 10 jaren alsdan echter wat de dwangarbeid betreft in den ketting.

ART. 152. Een militair die in tijd van vrede deserteert met ontvreemding van eens anders goed uit de kazerne of van een zijner kameraden re zal gestraft worden met militair, gevangenisstraf voor hoogstens drie jaren.

ART. 153. Een onderofficier of soldaat, die in tijd van vrede, zonder behoorlijk paspoort of ontslag bekomen te hebben, zich bij een ander corps van de armee of in's Lands zeedienst engageert, zal voor deserteur gehouden en gestraft worden met militaire detentie van vier maanden tot twee jaren, en voor de 2o maal met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting voor ten hoogste zes jaren.

ART. 154. De verandering van naam in voege voorschreven, levert eene verzwarende omstandigheid op.

ART. 156. Poging tot desertie in tijd van vrede, door uiterlijke daden of bedrijven aan den dag gelegd tot een jaar.

ART. 157. Poging tot desertie bestaat, wanneer een militair binnen een uur buiten het garnizoen daarin verhinderd of gestoord wordt; zoodra hij zich verder heeft verwijderd, zal de desertie voor volbracht worden gehouden.

ART. 158. Geene vrijwillige terugkomst zal baten, indien de desertie met eenige verzwarende omstandigheid is gepaard geweest, dan alleen in gevallen, welke bij dit wetboek speciaal zijn uitgezonderd.

ART. 159. Een militair, die in tijd van vrede acht dagen boven zijn verlof van zijn garnizoen afwezig blijft, zal voor deserteur gehouden worden, ten ware hij de reden van zijn achterblijven konde bewijzen ten genoege der rechters.

ART. 161. Elk militair, die in tijd van vrede een ander militair tot desertie verleidt zal naarmate de omstandigheden gestraft worden met militaire gevangenisstraf af dwangarbeid al dan niet in den ketting van 3—6 jaren.

ART. 163. Evenzoo zal gestraft worden, de medeplichtige tot desertie in tijd van vrede.

ART. 164. Een onderofficier of soldaat die in gebreke blijft van eene voorgenomene of volbrachte desertie kennis te geven, of aan te geven de plaats, waar een deserteur zich ophoudt, wanneer dezelve hem bekend is geworden, zal gestraft worden met militaire detentie van twee maanden tot een jaar.

ART. 166 in 167. Bij afspraak of complot tot desertie in tijd van vrede zal het hoofd van de afspraak of het complot gestraft worden wanneer de desertie werkelijk is gevolgd met den dood of met militaire gevangenisstraf dan wel dwangarbeid in den ketting van

ten hoogste vijftien jaren en wanneer de desertie niet werkelijk heeft plaats gehad met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid al dan niet in den ketting van 5—10 jaren.

De overigen worden gestraft in het 1e geval met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid al dan niet in den ketting van 4—6 jaren en in het 2e geval van 2—3 jaren.

ART. 169. Bij afspraak tot desertie in tijd van vrede tusschen slechts twee militairen zullen zij gestraft worden: wanneer de desertie werkelijk is gevolgd met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid van ten hoogste drie jaren en wanneer de desertie niet is gevolgd met militaire detentie van twee maanden tot een jaar.

ART. 171. Indien een medeplichtige aan een van zoodanige complotten of afspraken tot desertie als hiervoren in artikel 113,125 en 165 zijn aangeduid, dezelve voor en aleer die op eeniger handelwijze zijn ontdekt geworden, openbaart, zal aan den zoodanige eene mindere straf worden opgelegd, dan bij de voorschrevene artikelen is bepaald, naarmate van de omstandigheden.

Hij als zelfs, redenen daartoe dienende, van alle straf mogen vrijgesteld worden; inzonderheid, zoo een of meer der overige medeplichtigen in handen van de Justitie geraken, en van de misdaad overtuigd worden.

VAN GEWELDENARIJEN EN STROOPERIJEN.

Geweldenarij omvat alle gewelddadige aanranding van de personen of eigendommen van vreedzame ingezetenen, feiten die een bepaald misbruik van het oorlogsgeweld omvatten.

Daaronder behoort ook het plunderen of de openbare en gewelddadige roof der eigendommen, meestal met vernieling van het onbruikbare gepaard, en niet zoozeer op een bepaald voorwerp, als op hetgeen men vindt, gericht.

Strooperij, is evenals de plundering, diefstal of roof, en kan evenzeer met geweld gepaard gaan, maar is op een bepaald soort van goederen, eetwaren, gericht, en strekt niet zoozeer om zich bepaald te verrijken, als wel om in eigen behoeften te voorzien.

ART. 172. Elk militair, die zich op het leven van vreedzame in- en opgezetenen, derzelver vrouwen of kinderen toelegt, dezelve moedwillig en zwaar wondt, verminkt, hun eenig merkelijk lichaamsgebrek toebrengt, of hen door slaan, pijnigen, knevelen, binden of anderszins zwaar mishandelt, zal naar den aard der omstandigheden gestraft worden met den strop of den kogel.

ART. 173. Op dezelfde wijze zal gestraft worden elk militair, die, in welk land het ook zijn moge, zonder order van zijn superieur, brand sticht.

ART. 174. Zoo ook elk militair, die gewapenderhand, hetzij alleen hetzij te samen met anderen, de inwoners in hunne woningen of bezittingen plundert, of zonder order van zijn superieur, derzelven goederen verwoest.

ART. 175. Elk militair behoorende tot de armee, welke op marsch of te velde is, op eenigerlei wijze zich in de huizen, tuinen, of andere besloten plaatsen begeeft, en daaruit vee, gevogelte vleesch, vruchten of andere eetwaren ontvreemdt, zal naarmate de omstandigheden gestraft worden met militaire gevangenis of militaire detentie dan wel dwangarbeid.

ART. 176. Wanneer nochtans de strooperij in het voorgaande artikel aangeduid, met braak, geweld aan personen of zware bedreigingen zijn vergezeld geweest, zal de militair met den strop gestraft worden.

ART. 177. Elk militair behoorende tot de armee, welke op marsch of te velde is, op eenigerlei wijze runderen, kalveren, schapen of varkens uit de opene velden der landbewoners ontvreemdt, zal naarmate de omstandigheden gestraft worden met den strop, met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid dan wel militaire detentie.

ART. 178. Bij gebruik van geweld of zware bedreiging zal de dader van eene strooperij als in het vorige artikel bedoeld altijd met den strop gestraft worden.

ART. 179. Wanneer de strooperijen in de vijf voorgaande artikelen bedoeld, wel zonder geweld aan personen en zonder zware bedreigingen maar nochtans troepsgewijze en gewapender hand zijn gepleegd, zullen allen, die bij de strooperij zijn tegenwoordig geweest, gestraft worden met den strop of met militaire gevangenisstraf dan wel dwangarbeid in den ketting van minstens tien jaren,

ART. 180 en 181. Hoewel lichtere strooperijen eene overtreding der krijgstucht is, zal hij die tegen de aanmaningen van zijn superieur daarmede voortgaat gestraft worden met militaire gevangenisstraf dan wel dwangarbeid in den ketting van minsten vijf jaren, al ware het gestroopte nog zoo gering, of de overige omstandigheden nog zoo weinig bezwarende.

ART. 182. Onderofficieren, die zich tegen het plegen der misdrijven in de voorgaande artikelen genoemd, niet hebben verzet met alle hun ten dienste staande middelen, zelfs des noods met geweld, zullen gestraft worden met den dood, met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid dan wel of met zoodanige andere straf, als naar de grootheid van hunne nalatigheid en den aard der omstandigheden zal bevonden worden te behooren.

ART. 184. en 185. Elk militair, die willens en wetens gestroopte goederen koopt of ontvangt, zal als deelgenoot der misdaad beschouwd en met dezelfde straf als de hoofddaders gestraft worden, echter met geen zwaarder straf dan militaire gevangenisstraf, of

dwangarbeid maar voor ten minste tien jaren, wanneer op den dader zelven eene kapitale straf wordt toegepast.

ART. 186. De straffen bedreigd in het wetboek van strafrecht voor Europeanen op de misdaden van moord, doodslag, verwonding, kwetsing of andere beleediging, dwang of geweld, het stichten of bedreigen van brand, of het beschadigen van goederen hier niet uitgedrukt of op diefstal en roof, bij andere gelegenheid dan hiervoren omschreven, blijven van kracht.

ART. 187. De bepalingen omtrent geweldenarijen en strooperijen zullen, wanneer de armee buiten 's lands is, door den generaal en chef zoodanig kunnen gewijzigd worden, als hij naar de omstandigheden tot handhaving van de krijgstucht en bewaring van de goede orde zal oordeelen te behooren.

VAN DIEFSTAL EN ROOF.

ART. 188. Elk militair die dengenen, bij wien hij op schildwacht gesteld of als sauve-garde geplaatst is, besteelt of berooft of ook het goed, waarbij hij in voege voorschreven geplaatst is, of eenig gedeelte daarvan, steelt of rooft, zal met den strop gestraft worden.

Sauve-gardes zijn militairen, die op hooger gezag bij een persoon of bij goederen worden geplaatst, met het doel ze voor overlast of plundering van de zijde van eigen militairen te bewaren.

ART. 189. Een militair, die dengenen bij wien hij op publiek gezag is ingekwartierd, besteelt of berooft, zal met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid gestraft worden.

ART. 190. Elk militair, geen schildwacht zijnde als in art. 188 bedoeld, die eenige ammunitie of andere goederen tot de artillerie behoorende ontvreemdt uit de bewaarplaatsen zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid voor ten minste vijf jaren.

Wanneer nochtans deze misdaad ten dienste van den vijand mocht zijn gepleegd, zal dezelve als verraad met den dood gestraft worden.

ART. 191. Elk militair, die zijn kameraad in het slaapkwartier, in de chambree of in de stallingen besteelt, zal, hoe gering de ontvreemding ook wezen moge, gestraft worden met ten minste een jaar militaire gevangenisstraf of dwangarbeid.

ART. 192. Een cavalerist, welke zijn compagniespaard verkoopt of verpandt zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid voor ten hoogste twee jaren.

ART. 193. Een onderofficier of soldaat, die zijne wapenen, kleederen of equipement, hem van gouvernementswege ten gebruike gegeven, verkoopt of verpandt zal gestraft worden met militaire detentie van hoogstens acht maanden.

ART. 194 Een onderofficier of mindere militair, die eenige kazerneering, equipements- of kampementsgoederen ontvreemdt zal gestraft worden met militaire gevangenis of dwangarbeid van ten hoogste 3 jaren.

VAN ONTROUW, DE KWADE ADMINISTRATIE.

ART. 195. Een onderofficier of mindere militair die bij de opgaaf der betalingen of leveranciën aan zijn onderhoorigen, het getal manschappen van welken rang ook, willens en wetens hooger opgeeft, dan het wezenlijk bedraagt, zal gestraft worden met hoogstens tien jaren militaire gevangenisstraf of dwangarbeid in den ketting.

ART. 196. Zoo een onderofficier of mindere militair bij de opgave van het benoodigde getal rations, fourages, vivres of dergelijken, tegen beter weten en opzettelijk meer vordert, dan de reglementen of orders bepalen of toekennen, zal bij gestraft worden met militaire detentie van 2 maanden tot een jaar.

ART. 197. Een onderofficier of mindere militair, die, ten aanzien van de personen, welke de misdaden in de voorgaande artikelen gemeld, hebben gepleegd, oogluiking gebruikt of hen niet aangeeft, zal gestraft worden met militaire detentie van ten hoogste acht maanden.

ART. 198. Elk en een iegelijk, die tot het bedrijven van de misdaden in artikel 195 en 196 gemeld, samenspant, of daartoe op eenigerlei wijze behulpzaam is, zal met dezelfde straf gestraft worden, als daarbij respectievelijk is bepaald.

ART. 199. Elk magazijnmeester, uitdeeler of bewaarder van vivres of fourages, gelijk ook elk ander persoon, geëmploijeerd tot het verrichten van eenig werk of dienst in een magazijn of bij de uitdeeling van goederen aan het Land of aan het een of ander corps van de armee toebehoorende, zich aan eenige ontvreemding van de hem in voege voorschreven toevertrouwde goederen schuldig maakt zal met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid worden gestraft.

ART. 200. Een onderofficier of mindere militair op eenige andere wijze gesteld zijnde in eene militaire directie of administratie, commissie of bewind van penningen, die eenige ontrouw of falsiteit daaromtrent begaat, zal worden gestraft naar de voorschriften van de wetten dezer Landen, reeds gearresteerd of nog te arresteeren; of ten allerminste met militaire gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren of dwangarbeid in den ketting.

ART. 205 en 206. Elk proviandmeester in 's Lands dienst en belast met de verzorging en uitdeeling van vleesch, die willens en wetens vleesch uitdeelt, waarvan de verkoop volgens de wetten en

reglementen is verboden. zal gestraft worden met militaire gevangenisstraf of dwangarbeid van ten hoogste drie jaren en wanneer hij willens en wetens vleesch uitdeelt van vee, laboreerende aan besmettelijke ziekte zal bedoelde straf tot ten hoogste vijftien jaren en al dan niet in den ketting worden toegepast.

ART. 207. Elk proviandmeester die uit onachtzaamheid of gebrek aan genoegzame zorg vivres of fourages laat bederven, zal naarmate de omstandigheden met militaire detentie worden gestraft.

RECLAME OVER OPGELEGDE STRAFFEN.

Het recht van reclame der minderen jegens hunne meerderen gaat niet verder dan het doen onderzoeken van bezwaren, wegens ten onrechte te zijn gearresteerd, of onschuldig of te zwaar te zijn gestraft.

ART. 1. Een gearresteerde, die zich over zijn arrest, of een gestrafte die zich over de hem opgelegde straf bezwaard acht, kan daarover mondeling of schriftelijk, zijne klachten inbrengen bij den chef, die onmiddelijk gesteld is boven dengene, die het arrest of de straf heeft bevolen, en zoo hij door dezen wordt afgewezen, zelfs verzoeken, dat de zaak door den krijgsraad worde onderzocht, als wanneer hij het schriftelijk bewijs moet overleggen dat hij met zijne reclame door den chef van den arrest- of strafoplegger is afgewezen.

Deze klachten kunnen door den gearresteerde onmiddelijk na zijne arrestatie en door den gestrafte na het ondergaan der geheele straf worden ingebracht.

Driemaal vier en twintig uren na zijne arrestatie, of driemaal vier en twintig uren nadat hij zijne straf in haar geheel heeft ondergaan, worden geene klachten meer aangenomen.

Voor het geval het arrest of de straf is opgelegd door de gewestelijke chefs van wapens en diensten moet de Afdeelings- of gewestelijke militaire commandant in alle voorkomende omstandigheden beschouwd worden als de chef die onmiddelijk gesteld is boven die autoriteiten.

Is de straf een gevolg van fouten van administratieven of technischen aard en acht de Afdeelings- of gewestelijk militaire commandant zich niet bevoegd uitspraak te doen, dan kan hij die kwestie aan het oordeel van den algemeenen chef van het wapen of den dienst onderwerpen.

ART. 2. Wanneer het onderzoek van den krijgsraad wordt verzocht, mag dit door den commandeerenden officier niet worden geweigerd, mits de klager daartoe het verzoek doe binnen driemaal vier en twintig uren, nadat hem de uitspraak van den chef, op zijne klacht is bekend gemaakt.

Van het oogenblik af, dat het verzoek is gedaan, houdt de klager, zoo hij tot de mindere militairen behoort, kwartierarrest.

Klagers, die in eene strafcursus zijn geplaatst, worden in de politiekamer opgesloten.

Wanneer het arrest wordt gevioleerd, verandert de commandeerende officier dit in politiekamer.

Overigens blijft het arrest gehandhaafd tot de krijgsraad in de zaak heeft beslist, ten ware de klager door den krijgsraad in het ongelijk is gesteld, in welk geval het arrest blijft voortduren tot aan de eindbeslissing van het Hoog Militair gerechtshof, ingevolge artikel 5.

Indien de klacht is ingesteld bij den chef, kan zij niet worden ingetrokken. Wanneer onderzoek door den krijgsraad is verzocht wordt de intrekking toegelaten, zoolang niet officieren-commissarissen zijn benoemd.

ART. 3. De krijgsraad en de chef zijn verplicht om bij gegrond bevinding der klachten, het arrest op te heffen en de straf of de strafreden te wijzigen of haar van het strafregister te doen schrappen.

Wanneer de gedane klacht dermate ongegrond en lichtvaardig is, dat zij aan verregaande oneerbiedigheid moet worden toegeschreven, straffen zij den klager deswege volgens de wet.

ART. 4. De commandeerende officier benoemt, wanneer onderzoek door den krijgsraad wordt verlangd twee officieren in commissie.

Bij gemis van een voldoend aantal officieren kunnen ook onderofficieren daartoe worden aangewezen.

Deze commissie waarbij de minste of jongste in rang der commissarissen, tevens als secretaris optreedt, hoort den klager den strafoplegger en zoo noodig te getuigen; leest alle verhooren aan den klager voor; houdt van zijne aanmerkingen aanteekening op het stuk, waarop zij vallen, en wint zoonoodig andere inlichtingen in.

De commandeerende officier zendt de stukken vervolgens aan den auditeur militair in het commandement.

Na voorlezing der stukken en van het schriftelijk advies van den auditeur, en desgevorderd ook na den klager te hebben gehoord, beschikt de krijgsraad op de klacht bij dispositie.

Deze wordt zoo spoedig mogelijk aan het Hoog militair-gerechtshof ter goedkeuring aangeboden.

ART. 5. en 6. Betreft de werkzaamheden van het Hoog militair gerechtshof.

ART. 7. De plaatsing van militairen in de 2e klasse van militaire discipline is eene straf, waartegen eene klacht kan worden ingebracht.

Plaatsing bij een strafdetachement is geene straf, maar eene administratieve maatregel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

UITTREKSEL VAN HET REGLEMENT VOOR DE OPIUMPACHT OP JAVA EN MADURA.

ART. 1. Invoer van opium op Java en Madura anders dan ten behoeve en voor rekening van het Gouvernement, is verboden.

ART. 2. Verkoop van ruwe (onbereide) opium, anders dan door het Gouvernement is op Java en Madura verboden.

Het uitsluitend recht op verkoop van bereide opium wordt op Java en Madura door het Gouvernement in pacht afgestaan.

ART. 19. De verkoop van opium of overblijfselen van opium, ook indien verkregen van de pachters, onderpachters, hunne zaakgelastigden of slijters, is verboden aan ieder ander persoon die niet tot bovengenoemde categorie behoort. De straf daarop gesteld is eene geldboete van 1000 tot 10000 gulden voor elke hoeveelheid van 100 kati opium of daar beneden waarmede de overtreding is gepleegd en 100 gulden voor elk kati meer, en bovendien met gevangenis of dwangarbeid, de eerste maal voor den tijd van een maand tot drie jaren en bij herhaling voor den tijd van drie maanden tot vijf jaren.

ART. 20 en 23. alleen, die tot het koopen, verkoopen of vervoeren van onwettige opium of overbijfselen van opium hebben lastgegeven, daarbij belanghebbenden zijn, of die handelingen op eenige wijze, hoe ook genaamd, desbewust hebben bevorderd, worden gestraft met eene geldboete van een duizend tot tien duizend gulden en gevangenisstraf of dwangarbeid van een maand tot drie jaren en bij herhaling van drie maanden tot vijf jaren.

Bovengemelde straffen worden ook toegepast bij alle overtredingen waarvoor in het reglement geen bijzondere straffen bepaald zijn.

Voor onwettig verkregen opium wordt gehouden:

Alle opium achterhaald in verpakkingen zooals blazen, darmen of dergelijken, die voor den sluikhandel gebezigd worden en bij aflevering van opium door de pachters niet gebruikelijk zijn;

Alle opium welke gevonden wordt op plaatsen waar ze blijkbaar geborgen is om het bezit ervan niet aan anderen te doen ontdekken zooals in gaten, putten onder den grond, onder gras enz. In gevallen van eenvoudig bezit of vervoer van opium tot eene hoeveelheid van niet meer dan één kati bereide of twee katies ruwe opium zijn de hiervoren gestelde straffen niet van toepassing op hen die voor de eerste maal ter zake in overtreding worden bevonden, maar worden deze overtreders behalve met verbeurdverklaring der achterhaalde opium gestraft:

„*Europeanen* met eene geldboete van 100 gulden of gevangenis ten hoogste acht dagen."

„*Inlanders* met eene geldboete van 100 gulden of ten arbeid stelling aan de publieke werken voor den kost zonder loon van ten hoogste drie maanden."

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ART. 21. Ieder die met het doel om een ander bloot te stellen aan een der straffen, welke bij dit reglement zijn bepaald tegen het invoeren van opium en tegen het bezitten en vervoeren van niet uit 'slands of 'spachters voorraad afkomstige opium of van opiumasch boven de toegestane hoeveelheid, onder dien goederen, in diens woning of op diens erf opium verbergt of nederlegt, of wel doet verbergen of nederleggen, zal gestraft worden met gevangenisstraf of dwangarbeid van drie maanden tot vijf jaren, geldboete van 300 tot 5000 gulden en ontzetting van de rechten en bevoegdheden z. a. het waarnemen van openbare bedieningen, voogdijschap, eedsaflegging.

UIT HET BURGERLIJK WETBOEK.

Van het huwelijk.

Alle personen die met elkander een huwelijk willen aangaan, moeten daarvan aangifte doen bij den ambtenaar van den burgerlijken stand der woonplaats van eene der partijen met opgave van namen, voornamen, beroep en woonplaats van beide partijen en van hunne ouders, alsmede van den ouderdom der aanstaande echtgenooten.

Beneden de achttien jaren mag een man niet trouwen. Gedurende de minderjarigheid is tot het aangaan van een huwelijk noodig de toestemming der ouders, of bij gemis hiervan, van de grootouders, en wanneer deze er ook niet zijn, van den voogd en de weeskamer.

Meerderjarigen beneden de dertig jaren ouderdom, zijn verplicht voor het aangaan van een huwelijk, de toestemming te verzoeken hunner ouders, doch kunnen, bij weigering, de tusschenkomst inroepen van den raad van Justitie.

Indien een of beide ouders zich niet in Indië bevinden, kan de Gouverneur-Generaal dispensatie verleenen.

De stukken, die voor het sluiten van een huwelijk aan den ambtenaar bovenbedoeld moeten worden overhandigd zijn:

1o. De geboorte-acte van ieder der aanstaande echtgenooten of bij gemis hiervan, eene acte van bekendheid, afgegeven door het hoofd van plaatselijk bestuur op de verklaring van twee getuigen, waarin vermeld zal staan de plaats, en zoo na mogelijk, het tijdstip der geboorte.

2o. Eene authentieke acte van toestemming der ouders van ieder der aanstaande echtgenooten. De toestemming kan ook bij de huwelijksacte worden gegeven.

3o. De acte van overlijden van allen, die hunne toestemming zouden moeten geven of bij gemis hiervan, eene acte van bekendheid van overlijden.

4o. De toestemming der militaire autoriteit.

Kinderen buiten het huwelijk worden door het opvolgend huwelijk hunner ouders gewettigd, wanneer deze hen vóór dien wettig

erkend hebben, hetzij door de aangifte bij de geboorte, hetzij door de erkenning bij de voltrekking van het huwelijk.

Wanneer een voorgenomen huwelijk als hier bedoeld, niet voltrokken is kunnen worden door het overlijden van een der ouders, kan de Gouverneur-Generaal brieven van wettiging verleenen.

Geene erkenning van een natuurlijk kind zal gedurende het leven van de moeder worden aangenomen, wanneer zij niet in die erkenning heeft toegestemd.

VAN DE AANGIFTEN BIJ GEBOORTE EN OVERLIJDEN.

De aangifte van geboorte van echte kinderen en overlijden moet plaats hebben binnen drie dagen; wanneer de geboorte heeft plaats gehad op meer dan tien palen afstands van het gebouw, waar de acten van den burgerlijken stand worden opgemaakt, uiterlijk op den tienden dag na dien der bevalling of overlijden. — In het eerste geval zullen twee getuigen tegenwoordig moeten zijn en in het andere kan de aangifte schriftelijk geschieden, bekrachtigd door de verklaringen van twee getuigen.

Om in het bezit te geraken van acten, moet men aan den ambtenaar van den burgerlijken stand betalen, boven de kosten van het zegel:

Voor eene geboorteacte of eene acte van overlijden *f* 2.—.

Voor eene huwelijksacte *f* 8.—.

Aan alle tot de land- en zeemacht behoorende personen, beneden den rang van onderofficier, mitsgaders aan behoeftigen, zullen de afschriften en uittreksels der acten van den burgerlijken stand kosteloos en vrij van zegel worden uitgereikt.

VAN VERBINTENISSEN DIE UIT KRACHT DER WET GEBOREN WORDEN.

Elke onrechtmatige daad, waardoor aan een ander schade wordt toegebracht, stelt dengene door wiens schuld die schade veroorzaakt is in de verplichting om dezelve te vergoeden.

Een ieder is verantwoordelijk, niet alleen voor de schade welke hij door zijne daad, maar ook voor die, welke hij door zijne nalatigheid of onvoorzichtigheid veroorzaakt heeft.

Men is niet alleen verantwoordelijk voor de schade, welke men door zijne eigene daad veroorzaakt, maar ook voor die, welke veroorzaakt is door de daad van personen, voor welke men aansprakelijk of door zaken, welke men onder zijn opzicht heeft.

De eigenaar van een dier, of degene die zich van hetzelve bedient, is, zoolang hetzelve tot zijn gebruik verstrekt, aansprakelijk wegens de schade, welke het dier heeft veroorzaakt, hetzij hetzelve onder zijn toezicht en bewaring, dan wel verdwaald of ontsnapt zij.

VAN UITERSTE WILLEN.

a. In tijd van oorlog kunnen de krijgslieden en andere personen tot de legers behoorende, en zich in het veld of wel in eene belegerde plaats bevindende, hunnen uitersten wil maken ten overstaan van eenen officier, welke ten minste den graad van luitenant heeft, of, zoo er geen officier aanwezig is, van den persoon, die op de plaats het hoogste militair gezag uitoefent, mitsgaders in tegenwoordigheid van twee getuigen.

b. Zulk een uiterste wil zal door den erflater, alsmede door degenen voor wie zij verleden zijn, en tenminste door een der getuigen onderteekend moeten worden.

Indien de erflater of een der getuigen verklaart dat hij om de een of andere reden niet schrijven of teekenen kan, zal van die verklaring, alsmede van de oorzaak van het beletsel, in de acte uitdrukkelijk worden melding gemaakt.

c. Deze uiterste wil zal krachteloos zijn, indien de erflater komt te sterven zes maanden, nadat de oorzaak, waarom dezelve in dien vorm is gemaakt, heeft opgehouden.

d. De personen in de omstandigheden verkeerende als in punt *a* bedoeld kunnen ook over hunnen uitersten wil beschikken bij een onderhandsch stuk, mits hetzelve geheel door de hand des erflaters zij geschreven, gedagteekend en onderteekend.

e. Zoodanige uiterste wil zal krachteloos zijn, indien de erflater komt te sterven, drie maanden nadat de oorzaak in punt *a* bedoeld heeft opgehouden, ten ware dat stuk bij een notaris mocht zijn in bewaring gegeven.

f. Bekwaam om eenen uitersten wil te maken, zijn personen die den vollen ouderdom van 18 jaren hebben bereikt en hunne verstandelijke vermogens bezitten.

g. De fungeerende notaris en de getuigen kunnen niets genieten van hetgeen aan hen bij dien uitersten wil mocht zijn gemaakt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL